

ЦЕНТР
ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ
ТА МЕДІАКУЛЬТУРИ

МІЖНАРОДНИЙ ПРОЄКТ "ВИВЧАЙ ТА РОЗРІЗНЯЙ: ІНФО-МЕДІЙНА ГРАМОТНІСТЬ" В МИКОЛАЇВСЬКОМУ ОІППО

Збірник навчально-методичних матеріалів

ЧАСТИНА ІІ

Миколаїв, 2022

*Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти*

Центр цифрової освіти та медіакультури

**Міжнародний проєкт
«Вивчай та розрізняй:
інфо-медійна грамотність»
у Миколаївському обласному
інституті післядипломної
педагогічної освіти**

Частина II

*Збірник
навчально-методичних
матеріалів*

Миколаїв
2022

Упорядник: **М. В. Запорожченко**, завідувач центру цифрової освіти та медіакультури Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Рецензенти: **О. В. Тараненко**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики, менеджерка із розбудови потенціалу Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX);

Л. М. Олійник, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Відповідальна за випуск: **В. В. Стойкова**, кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-педагогічної роботи Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, протокол від 30 листопада 2021 року № 6.

Збірник містить навчально-методичні розробки науково-педагогічних та педагогічних працівників Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, учасників міжнародного проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність».

У другій частині збірника вміщено програми підвищення кваліфікації, компетентнісно та діяльнісно орієнтовані варіативні модулі, програми сертифікованих заходів із метою подальшої імплементації в процес підвищення кваліфікації слухачів курсів МОІППО.

Розміщені в 2-х частинах збірника авторські матеріали спрямовані на вдосконалення навичок критичного сприйняття інформації в учасників освітнього процесу та на урізноманітнення шляхів інтеграції інфомедійної грамотності в навчальні предмети та зміст курсів підвищення кваліфікації.

Видання буде корисним для педагогів, учнів, студентів, науковців і всіх, хто цікавиться питанням інтеграції інфомедійної грамотності в освітній процес.

Міжнародний проєкт «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність» у Миколаївському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти. Частина II / Упоряд. М. В. Запорожченко. – Миколаїв : ОІППО, 2022. – 96 с.

© Центр цифрової освіти та медіакультури

© Центр редакційно-видавничої діяльності

Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
2022

ЗМІСТ

Вступне слово.....	4
Формування медіаграмотності на уроках інформатики» для вчителів інформатики закладів загальної середньої освіти (Богданова О. О., Шевченко Г. В.).....	7
Основи медіаграмотності сучасного педагога: практичні навички та інтеграція в освітній процес (Запорожченко М. В.).....	22
Формування соціального досвіду в дитини як ресурсу безпеки в умовах сучасних соціальних викликів (Клименюк Н. В.).....	53
Інтеграція інфомедійної грамотності в освітньому процесі з хімії (Кравченко А. М.).....	84
Державомовна компетентність сучасного освітянина (Кузнєцова А. М., Лукьяненко Д. В.).....	92

ВСТУПНЕ СЛОВО

Міжнародний проєкт «Вивчай та розрзняй: інфо-медійна грамотність» виконується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольства Сполучених Штатів Америки та Посольства Великої Британії в Україні, у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією Української Преси (далі – Проєкт).

Ціль Проєкту полягає у набутті українськими школярами навичок критичного сприйняття інформації та усвідомлення ними цінності високоякісної інформації в контексті шкільної освіти.

Спираючись на розроблені IREX та перевірені на практиці методики медійної та інформаційної грамотності, Проєкт допомагає розвинути ефективну сталу модель інтеграції навичок критичного сприйняття інформації в освітній процес закладів освіти.

Проєкт містить в собі чотири компоненти:

- заклади загальної середньої освіти: навчання практичних навичок критичного сприйняття інформації в школах в кожній з 24 областей України;
- заклади післядипломної педагогічної освіти: сприяння підвищенню рівня підготовки та зміцнення потенціалу викладачів і вчителів через оновлення освітніх ресурсів та посилення інституційної спроможності;
- заклади вищої педагогічної освіти: підтримка процесу модернізації навчальних програм та модулів підготовки майбутніх педагогів; забезпечення імплементації інфомедійної грамотності та навичок критичного сприйняття інформації в освітній процес;
- онлайн освіта: розробка та поширення електронних навчальних ресурсів, що сприяють розвитку інфомедійної грамотності для громадян, навчальних закладів, вчителів, викладачів та студентів.

Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти бере участь у реалізації Проєкту з червня 2019 року. Впровадження Проєкту в інституті відбувається відповідно до Протоколу про наміри між Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) та Міністерством освіти і науки України від 22 грудня 2017 року, листа Міністерства освіти і науки України від 22 липня 2019 року № 1/9-473 «Щодо реалізації проєкту «Вивчай та розрзняй: інфо-медійна грамотність»» та листа Академії української преси від 28 листопада 2019 року № 5.1-1919 «Щодо реалізації проєкту «Вивчай та розрзняй: інфо-медійна грамотність»».

Близько 40 науково-педагогічних та педагогічних працівників МОІППО взяли участь у серії тренінгів з інфомедійної грамотності для успішної

імплементатії навичок критичного сприйняття інформації в процес підвищення кваліфікації педагогів Миколаївської області:

I хвиля (вересень–жовтень 2019):

✓ базовий тренінг з інфомедійної грамотності.

II хвиля (листопад 2019):

✓ інтерактивні методики навчання в освітньому процесі;

✓ онлайн-інструменти в освітньому процесі.

III хвиля (грудень 2019):

✓ діалогові комунікації в освіті;

✓ методологія інтеграція інфомедійної грамотності в освітній процес.

IV хвиля (Зимова Школа, лютий 2020):

✓ практикуми з інтеграції інфомедійної грамотності;

✓ вивчення методики змішаного навчання курсу Very Verified;

✓ застосування інструментів ігровізації в освітньому процесі (квест «Fake Busters» - I місце серед усіх учасників – команда МОІППО).

Успішна участь в проекті «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність» передбачає також і грантову підтримку від донорів Проекту, яка спрямована на посилення інституційної спроможності закладу та розширення його матеріально-технічної бази. Протягом 2020–2021 н.р. Миколаївський обласний інститут отримав два багатофункціональних прилади для друку навчально-методичних, роздаткових матеріалів, що використовуватимуться під час викладання оновлених програм в рамках Проекту та професійне обладнання для створення сучасного медіацентру на базі МОІППО на загальну суму близько 10 тисяч доларів США.

Збірник «Міжнародний проект «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність в Миколаївському ОІППО. Частина II» містить у собі оновлені програми підвищення кваліфікації й компетентісно та діяльнісно-орієнтовані варіативні модулі для подальшої імплементатії в процес підвищення кваліфікації слухачів курсів. Фаховою комісією Проекту відібрано та сертифіковано для впровадження п'ять програм від Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Після успішного відбору в рамках проекту, обрані програми були схвалені рішеннями вченої ради МОІППО та рекомендовані до викладання. Навчання за ними, протягом 2020-2021 н.р., пройшли близько 500 слухачів курсів підвищення кваліфікації МОІППО.

Працівники інституту є членами клубу тренерів «Майстерня медіаграмотності» та регулярно запрошуюються до проведення тренінгів для інших учасників проекту. У вересні 2021 року команда Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, як одна з лідерів проекту, представила свій досвід інтеграції навичок інфомедійної грамотності в процес

підвищення кваліфікації під час «Естафети Чемпіонів». Переглянути запис ефіру можна, перейшовши за QR-кодом.

*Максим Запорожченко, завідувач центру
цифрової освіти та медіакультури МОІППО,
координатор міжнародного проекту «Вивчай
та розрізняй: інфо-медійна грамотність» у
МОІППО*

Програма
компетентнісно та діяльнісно орієнтованого
варіативного модуля (кейсу)
«Формування медіаграмотності на уроках інформатики»
для вчителів інформатики закладів загальної середньої освіти

Автори (укладачі):

Богданова Ольга Олексіївна – завідувач навчально методичної лабораторії інформаційно-комунікаційних технологій, медіаосвіти та системного адміністрування Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Шевченко Ганна Валеріївна – методист центру цифрової освіти та медіакультури Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність модуля:

Інформаційно-комунікаційні технології прийшли у життя наших дітей, ставши невід'ємною частиною найближчого оточення. Вони швидко орієнтуються у віртуальному світі, відкривають власні способи використання новітніх можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, визначають свої уподобання, розвивають нові потреби. Часто весь цей світ залишається багато в чому невидимим для дорослих, які не мають стільки часу, щоб пройти тими ж шляхами кіберпростору, якими блукають їх діти.

У XXI столітті люди перестали бути лише споживачами інформації, яку транслюють ЗМІ. Користувачі самі почали створювати контент у медіапросторі: писати дописи у Facebook, транслювати наживо усе, що відбувається навколо них, завантажувати аматорські відео на YouTube, які потім використовують ЗМІ у своїх сюжетах та публікаціях. Це все вказує на те, що суспільство перетворилося на інформаційне – велика частина діяльності та спілкування перемістилася у віртуальний простір. Тому зараз важливою і потрібною є навичка медіаграмотності.

Медіаосвіта – це потреба часу, яка відкриває більші можливості для розвитку дитини, її інтелектуального і творчого потенціалу, здібностей, самостійного мислення. Саме в рамках медіаосвіти можливий розвиток умінь орієнтуватися в сучасних інформаційних потоках, підвищення рівня медіаграмотності школярів, зміна їхньої позиції при сприйнятті різних медіатекстів – з пасивного поглинання до критичного аналізу одержуваної інформації.

Мета модуля: формування професійної компетентності педагогічних працівників щодо розвитку медіаграмотності учнів на уроках інформатики.

Завдання модуля:

- *Систематизувати знання щодо базових понять та практичних навичок інфомедійної грамотності;*
- *Сформувати вміння (навички) створювати вправи з вивчення інформатики для формування медіаграмотності учнів.*
- *Розвинути установки до професійного самовдосконалення.*

Очікувані навчальні результати:

- *знання основних понять інфомедійної грамотності та технології формування медіаграмотності в учнів на уроках інформатики;*
- *вміння створювати вправи з вивчення інформатики для формування медіаграмотності учнів;*
- *установки до професійного самовдосконалення.*

Професійні компетентності, які розвиваються під час модуля (кейсу):

Професійне самовдосконалення професійної компетентності шляхом цілеспрямованої самоосвітньої діяльності.

Опис структури модуля:

Модуль складається з трьох тем, з яких перша тема є обов'язковою. Друга та третя теми зорієнтовані на викладання інформатики в 1–4 та 5–11 класах відповідно, тому обираються за вимогою вчителя. Педагоги можуть обирати вивчення трьох або двох тем (за потреби: перша та друга або перша та третя теми).

Особливості організації проведення модуля (кейсу):

Комп'ютерний клас з підключенням до Інтернету.

Навчальна стратегія модуля (кейсу) (форми та методи організації освітньої діяльності)

Реалізація завдань для досягнення результатів модуля здійснюється через:

- тренінгові заняття;
- практичні заняття;
- самостійну роботу;
- інтерактивні лекції.

Матеріально-технічне забезпечення модуля (кейсу):

Комп'ютери, підключення до мережі Інтернет, проєктор.

Форма підсумкового контролю:

- Тестування з теми «Загальні поняття інфомедійної грамотності».
- Створення та розміщення на віртуальній дошці Padlet вправ з розвитку медіаграмотності учнів початкової школи на уроках інформатики.
- Розробка власного кейсу з інфомедійної грамотності для викладання інформатики в 5–11 класах.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН МОДУЛЯ

ТЕМА 1.

Загальні поняття інфомедійної грамотності

Тема 1.1. Мій медіапростір

Медіапростір, передавання інформації, сучасні медіа, власники медіа, журналістські стандарти, редакційна політика, цензура.

Тема 1.2. Аналіз медіаповідомлень: дезінформація, маніпуляція, фактчекінг та верифікація

Медіаповідомлення, дезінформація, маніпуляція, джинса, критичне мислення, емоційний інтелект, перевірка інформації, фактчекінг, верифікація, гіпотези, альтернатива, пропаганда.

Тема 1.3. Аналіз медіаповідомлень: фейкова інформація, боти, тролі, стійкість до впливів.

Фейк, міф, достовірність інформації, боти, тролі, перевірка інформації.

Тема 1.4. Ідентифікація власних стереотипів

Стереотипи, дискримінація, протидія стереотипам, мікроагресія, ненасильницьке спілкування.

ТЕМА 2.

Формування медіаграмотності на уроках інформатики в початковій школі

Тема 2.1. Формування ключових компетентностей інфо-медійної грамотності через розвиток критичного мислення.

Критичне мислення, медіаосвіта, медіаграмотність, медійний простір.

Тема 2.2. Особливості викладання теми «Інформація та інформаційні процеси» в контексті медіаграмотності.

Види медіа, медіа продукти, спотворення інформації, шум, факти, судження, фейки, новинна грамотність.

Тема 2.3. Інтернет – сучасний інформаційний простір. Захист прав людини в сучасному цифровому просторі.

Цифровий слід, кібербулінг, інтернет залежність, соціальна толерантність, етика спілкування, інноваційність.

Тема 2.4. Інформаційні моделі і алгоритми для розвитку інформаційної та візуальної грамотності.

Інформаційна грамотність, критичне мислення, візуальна грамотність.

Тема 2.5. Формування медіаграмотності учнів під час вивчення окремих тем інформатики.

Візуальні медіа (графіка, фото, презентація), медіа тексти, маніпуляція, захист від непотрібної інформації, академічна доброчесність (авторське право).

ТЕМА 3.

Формування ключових компетентностей інфомедійної грамотності на уроках інформатики в 5–11 класах

Тема 3.1. Орієнтація в сучасному інформаційному просторі: особливості сприйняття інформації в Інтернеті

Пошук інформації, інтернет, фейкові акаунти, критичне мислення, цифровий слід старшокласника, соціальні мережі, персональні дані, етичне спілкування.

Тема 3.2. Безпечний медіапростір: медіабезпека та інтернетграмотність

Безпечний медіапростір, медіабезпека, інтернетзалежності, інтернетграмотність, інструменти маніпуляції, загрози, танцюючі свині, боти, тролі, нейромережі, зомбі, хеппіслепінг, вуайеризм, скам, претестінг, селфізм, психо-вуайеризм, інформаційна жадібність, планшетні зомбі, Fb-душ, фабінг, фрепінг.

Тема 3.3. Критичний аналіз медіатекстів під час вивчення окремих тем інформатики

Фото, лого, символи, постери, інфографіка, візуальні ряди, відеоролик, реферат, література

Тема 3.4. Використання методу проєктів для створення медіапродукції на уроках інформатики

Шкільна газета, шкільне телебачення, шкільний сайт, буклети

Тема 3.5. Доброчесність та авторське право. Використання ліцензійного програмного забезпечення

Доброчесність, авторське право, плагіат, ліцензоване програмне забезпечення, Google-інструменти, Linux, вільне програмне забезпечення

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН МОДУЛЯ

	<i>Інтерактивні лекції, год.</i>	<i>Практ. заняття, год.</i>	<i>Навчальний тренінг, год.</i>	<i>Са-мост. робота, год.</i>	<i>Усього, год.</i>
Вступ до курсу, теми	0,5		1		1,5
Тема 1. Загальні поняття інфомедійної грамотності	0,5	1,5	7	5	14
Тема 2. Формування медіаграмотності на уроках інформатики в початковій школі	0,5	2,5	6	5	14
Тема 3. Формування ключових компетентностей інфомедійної грамотності на уроках інформатики в середній та старшій школі	1	4	4	5	14
Підсумковий контроль	1,5				1,5
<i>Усього, год.</i>	<i>4</i>	<i>8</i>	<i>18</i>	<i>15</i>	<i>45</i>

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Навчальні результати слухачів у межах модуля оцінюють на основі:

- тестування з теми “Загальні поняття інфомедійної грамотності”;
- створення та розміщення на віртуальній дошці Padlet вправ з розвитку медіаграмотності учнів початкової школи на уроках інформатики;
- розробки власного кейсу з інфомедійної грамотності для викладання інформатики в 5–11 класах.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст навчання (тематичний план)	Розподіл навчаль- них годин	Форми навчальних занять	Освітній продукт
Тема 1. Загальні поняття інфомедійної грамотності			
Вступ до курсу. Мій медіапростір	3,5	Інтерактив- на лекція Навчальний тренінг Самостійна робота	Слухач <i>знає</i> мету та завдання курсу; способи передачі інформації; <i>уміє</i> визначити власний медіапростір; <i>розрізняє</i> факти від суджень; сучасні медіа; журналістські стандарти, редакційна політика, цензура; <i>володіє</i> інформацією про власників медіа
Аналіз медіаповідомлень: дезінформація, маніпуляція, пропаганда, фактчекінг	4	Навчальний тренінг Практична робота Самостійна робота	Слухач <i>знає</i> види медіаповідомлень; як працюють медіа; журналістські стандарти; <i>уміє</i> аналізувати тексти, твори кіномистецтва; <i>розрізняє</i> жанри журналістських повідомлень; інструменти маніпуляцій та пропаганди; <i>володіє</i> навичками фактчекінгу
Аналіз медіаповідомлень: фейкова інформація, боти, тролі, стійкість до впливів	4	Навчальний тренінг Практична робота Самостійна робота	Слухач <i>знає</i> як і навіщо конструюється медіареальність та її меседжі; <i>уміє</i> ідентифікувати ботів і тролів; <i>розрізняє</i> факти, судження, фейки; <i>володіє</i> базовими навичками емоційного інтелекту

Ідентифікація власних стереотипів	3	Інтерактивна лекція Навчальний тренінг Практична робота Самостійна робота	Слухач <i>знає</i> як не стати мішенню маніпуляцій та дезінформації <i>уміє</i> ідентифікувати прояви мови ворожнечі та дискримінації; протидіяти стереотипам; <i>розрізняє</i> причинно-наслідкові зв'язки медіа діяльності; <i>володіє</i> навичками етичного спілкування
Підсумок	0,5	Інтерактивна лекція	Слухач <i>знає</i> базові поняття інформедійної грамотності; <i>уміє</i> аналізувати медіаповідомлення; <i>розрізняє</i> факти, судження, фейки; <i>володіє</i> навичками інформаційної та медіа грамотності
Тема 2. Формування медіаграмотності на уроках інформатики в початковій школі			
Вступ до теми	0,5	Навчальний тренінг	Слухач <i>знає</i> базові поняття та ключові компетентності медіаграмотності; <i>розрізняє</i> потенційно шкідливі ефекти медіа; <i>володіє</i> основними поняттями медіаграмотності.
Формування ключових компетентностей медіаграмотності через розвиток критичного мислення	2,5	Інтерактивна лекція Навчальний тренінг Практична робота Самостійна робота	Слухач <i>знає</i> особливості навчання критичного мислення; <i>уміє</i> обирати методи розвитку критичного мислення для створення дидактичних матеріалів з метою формування медіаграмотності учнів на уроках інформатики; <i>володіє</i> інструментами з розвитку критичного мислення учнів початкової школи.

<p>Особливості викладання теми «Інформація та інформаційні процеси» в контексті медіаграмотності</p>	<p>2,5</p>	<p>Навчальний тренінг Практична робота Самостійна робота</p>	<p>Слухач <i>знає</i> особливості медіа простору; види медіа та медіа продуктів; способи сприймання та передачі інформації; <i>уміє</i> перевіряти інформацію; <i>розрізняє</i> факти, судження, фейки; <i>володіє</i> навичками новинної грамотності.</p>
<p>Інтернет – сучасний інформаційний простір. Захист прав людини в сучасному цифровому просторі</p>	<p>3</p>	<p>Навчальний тренінг Практична робота Самостійна робота</p>	<p>Слухач <i>знає</i> правила безпеки в Інтернеті та поняття цифрового сліду; <i>уміє</i> протидіяти кібербулінгу та інтернет залежності; <i>розрізняє</i> мову ворожнечі; <i>володіє</i> навичками етичного онлайн спілкування; інноваційними інструментами для втілення своїх ідей.</p>
<p>Інформаційні моделі і алгоритми для розвитку інформаційної та візуальної грамотності</p>	<p>2</p>	<p>Навчальний тренінг Практичне заняття Самостійна робота</p>	<p>Слухач <i>знає</i> ефективні шляхи пошуку інформації; <i>уміє</i> аналізувати текст та візуальні ряди; систематизувати інформацію, висувати гіпотези, оцінювати альтернативи.</p>
<p>Формування медіаграмотності учнів під час вивчення окремих тем інформатики</p>	<p>3</p>	<p>Навчальний тренінг Практичне заняття Самостійна робота</p>	<p>Слухач <i>знає</i> типи медіа текстів; <i>уміє</i> аналізувати медіатексти та візуальні медіа; <i>розрізняє</i> маніпулятивні технології; <i>володіє</i> навичками академічної доброчесності та захисту від непотрібної інформації.</p>

Підсумок	0,5	Інтерактивна лекція	Слухач <i>знає</i> технологію формування ключових компетентностей медіаграмотності на уроках інформатики у початковій школі; <i>уміє</i> розподіляти запропоновані вправи медіаграмотності на окремі теми вивчення інформатики.
Тема 3. Формування ключових компетентностей інфомедійної грамотності на уроках інформатики в середній та старшій школі			
Вступ до теми	0,5	Навчальний тренінг	Слухач <i>знає</i> ключові компетентності інфо-медійної грамотності; <i>розрізняє</i> рівень небезпеки з боку медіа; <i>володіє</i> основними поняттями інфо-медійної грамотності
Орієнтація в сучасному інформаційному просторі: особливості сприйняття інформації в Інтернеті	3	Інтерактивна лекція Навчальний тренінг Практичне заняття Самостійна робота	Слухач <i>знає</i> способи пошуку різних типів інформації в інтернеті; який цифровий слід може залишити за собою старшокласник; <i>вміє</i> етично спілкуватися в інтернеті; <i>розрізняє</i> фейк та правдиву інформацію; <i>володіє</i> критичним мисленням для спілкування в соціальних мережах
Безпечний медіа-простір: медіабезпека та інтернет-грамотність	3	Інтерактивна лекція Навчальний тренінг Практичне заняття	Слухач <i>знає</i> правила формування безпечного медіапростору; <i>уміє</i> створити безпечний медіапростір; <i>розрізняє</i> загрози та залежності <i>володіє</i> необхідними знаннями

		Самостійна робота	для використання запропонованих вправ на уроках інформатики
Критичний аналіз медіатекстів під час вивчення окремих тем інформатики	3	Навчальний тренінг Практичне заняття Самостійна робота	Слухач <i>знає</i> типи медіатекстів; <i>уміє</i> аналізувати медіатексти; <i>розрізняє</i> медіатексти за їх типами; <i>володіє</i> необхідними знаннями для використання запропонованих вправ під час вивчення окремих тем з інформатики
Використання методу проєктів для створення медіапродукції на уроках інформатики	3	Практичне заняття Самостійна робота	Слухач <i>знає</i> технологію впровадження на уроках інформатики методу проєктів; <i>уміє</i> запропонувати теми для створення медіапродукції на уроках інформатики; <i>володіє</i> технологією підготовки учнів до створення медіапродукції
Доброчесність та авторське право. Використання ліцензійного програмного забезпечення	2	Навчальний тренінг Практичне заняття Самостійна робота	Слухач <i>знає</i> поняття “доброчесність”, “авторське право”, “плагіат”; <i>уміє</i> бути доброчесним та не порушувати авторські права під час викладання інформатики та пропагувати це серед учнів; <i>розрізняє</i> вільне програмне забезпечення від ліцензованого; <i>володіє</i> інструментами вільного програмного забезпечення для викладання інформатики

Підсумок	0,5	Інтерактивна лекція	Слухач <i>знає</i> технологію формування ключових компетентностей інфомедійної грамотності на уроках інформатики в середній та старшій школі; <i>уміє</i> розподіляти запропоновані вправи інфо-медійної грамотності на окремі теми вивчення інформатики
----------	-----	---------------------	---

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ (навчальних)

I – Основні джерела:

1. Авторські заняття від медіапедагогів–лідерів: медіаосвітні практики в позакласній роботі учнів 5–7 класів / О. Волошенюк, І. Іванюк, О. Куц, Г. Шевченко; За ред. В. Іванова, О. Волошенюк. – К. : ЦВП, АУП, 2017. – 50 с.
2. Збірник статей Шостої міжнародної науково–методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи». – Київ: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2018. – 244 с.
3. Кесьян Т. Гра–вікторина до батьківських зборів «Медіабезпека дитини» // ЗАСТУПНИК ДИРЕКТОРА ШКОЛИ. – 2018. – №9.– с. 18
4. Медіаграмотність та критичне мислення в початковій школі: посібник для вчителя / Бакка Т., Голощاپова В., Дегтярєва Г., Євтушенко Р., Іванова І., Крамаровська С., Мелещенко Т, Шкребець О. / За редакцією Волошенюк О., Дегтярєвої Г., Іванова В. – К.: ЦВП, АУП, 2017 – 197 с.
5. Медіаграмотність у початковій школі: посібник для вчителя / Волошенюк О. В, Ганик О. В., Голощاپова В. В, Дегтярєва Г.А, Іванова І. Б., Кожанова А. Ю., Пиза Г. Ю., Шкребець О. О, Янкович О. І. / За редакцією Волошенюк О. В., Іванова В. Ф. – Київ : ЦВП, АУП, 2018 – 234 с.
6. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.–упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. – Київ: Центр вільної преси, 2012. — 352 с.
7. Медіаосвіта. Основи медіаграмотності: навчально–методичний посібник для курсу «Основи медіаграмотності» / укл. С. О. Троян, Ткачук А. В. – Умань: ПП Жовтий О. О., 2014. – 128 с.
8. Медіакультура та медіаосвіта учнів ЗОШ: візуальна медіа культура/Наталія Череповська. – К. Шк. світ, 2010. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
9. Медіаосвіта та медіаграмотність: Короткий огляд/ Іванов В., Волошенюк О., Кульчинська Л., Іванова Т., Мірошніченко Ю. – 2–ге вид.,– К.: АУП, 2012. – 58 с.
10. Навчальний посібник з цифрового громадянства й безпеки «Обачність. Пильність. Захист. Ввічливість. Сміливість» / рецензенти Литвинова С. Г., Букач А. В.
11. Навчальна програма «Медіаграмотність у запитаннях та відповідях»; – Київ 2014. – Ліпостанський В.В., Даниленко В.І., Мележик В.П., Іванова Т.В., Волошенюк О.В., Іванов В.Ф.
12. Навчальна програма «Сходинки до медіаграмотності»; Київ 2014. – Ліпостанський В.В., Даниленко В.І., Мележик В.П., Іванова Т.В., Волошенюк О.В., Іванов В.Ф.

13. Основи медіаграмотності: Навчально-методичний посібник для вчителя 8 (9) клас. Плани-конспекти уроків / За ред. В.Ф. Іванова, О.В. Волошенюк, О.П. Мокрогуза. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. – 190 с.
14. Практична медіаосвіта: авторські уроки. Збірка / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2013. – 447 с.

II – Додаткові джерела:

1. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник для студентів педагогічних коледжів / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. – Київ: Центр Вільної Преси, 2014. – 431 с.
2. Практичний посібник з медіаграмотності для мультиплікаторів / За загал. ред. В. Ф. Іванова. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. – 100 с.
3. Практична медіаграмотність для бібліотек / Власюк О.В, Потапова В.І., Срібна І. / За редакцією Волошенюк О. В., Іванова В.Ф. – Київ : АУП, ЦВП, 2019. – 61 с.
4. Профілактика деструктивних впливів мас-медіа: програма занять для молоді/ Олена Мерзлякова. – К. Шк. світ, 2010. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
5. Медіаграмотність: Підручник для вчителів / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу/ Перекл. з англ. С.Дьома; за загал. ред. В.Ф. Іванова, О.В. Волошенюк. — К.: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2017. — 319 с.

III – Інтернет-ресурси:

1. Академія Української Преси [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ: АУП, 2014-2015. – Режим доступу: <http://www.aup.com.ua/> (дата звернення 14.04.2020) – Навчальні програми.
2. Академія Української Преси [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ: АУП, 2014-2015. – Режим доступу: <http://www.aup.com.ua/> (дата звернення 14.04.2020) – Проєкт «Програма медіаграмотності для громадян».
3. Інтернет-видання «MEDIASAPIENS» [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – «MEDIASAPIENS», 2020. – Режим доступу: <https://ms.detector.media/> (дата звернення 16.04.2020) – Створення темників і ведення блогів: як київські учні навчаються медіаграмотності.
4. Media IQ [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Media IQ -

- твій медійний інтелект & громадська організація "ПроМедіа", 2017. – Режим доступу: <http://media-iq.tilda.ws/> (дата звернення 16.04.2020) – Актуальні проекти Media IQ.
5. Медіаграмотність для громадян [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Медіаграмотність для громадян. – Режим доступу: https://irex.mocotms.com/ml_web/story_html5.html?lms=1 (дата звернення 16.04.2020) – Дистанційний навчальний курс. Медіаграмотність для громадян.
  6. Prometheus. CZ: MEDIA101 Медіаграмотність для освітян [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Медіаграмотність для освітян. – Режим доступу: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+MEDIA101+2018_T3/about (дата звернення 16.04.2020) – Медіаграмотність для освітян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Very verified. Онлайн курс з медіаграмотності [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Онлайн курс з медіаграмотності. – Режим доступу: <https://verified.ed-era.com/ua> (дата звернення 16.04.2020) – Very verified. Онлайн курс з медіаграмотності.
2. Media Navigator. Міжнародна лабораторія медіаграмотності. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Media Navigator. – Режим доступу: <https://medianavigator.org/> (дата звернення 16.04.2020) – Media Navigator. Міжнародна лабораторія медіаграмотності.
3. Медіадрайвер [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Медіадрайвер, 2020. – Режим доступу: <http://mediadriver.online/> (дата звернення 21.04.2020) – Медіадрайвет. Твій навігатор у світі медіа.
4. Портал «Медіаосвіта та медіаграмотність» [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ: АУП, 2013. – Режим доступу: <http://medialiteracy.org.ua/> (дата звернення 16.04.2020) – Портал «Медіаосвіта та медіаграмотність».

Програма

компетентнісно та діяльнісно орієнтованого
варіативного модуля (кейсу)

**«ОСНОВИ МЕДІАГРАМОТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА:
ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ ТА ІНТЕГРАЦІЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС»**

**Категорія педагогів:
учителі закладів загальної середньої освіти, викладачі ІППО**

Автор (укладач):

Запорожченко Максим Володимирович – завідувач
центру цифрової освіти та медіакультури
Миколаївського обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність модуля (кейсу):

Друге десятиліття XXI століття охарактеризоване новими підходами в комунікації між людьми та взаємодії соціуму з засобами масової інформації. Важко уявити сучасну людину, а тим паче дитину, яка б не витратила велику частину свого часу на соціальні мережі, які перетворилися з простих сервісів для спілкування та знайомств на повноцінні інформаційні платформи, що все більше витісняють традиційні медіа: телебачення, радіо та друковані ЗМІ.

Дуже часто, особливо в передвиборчий період, період масових світових епідемій, простір соціальних мереж насичений неперевіреною інформацією, мовою ворожнечі, відвертими фейками та пропагандою, які створюються в інтересах конкретних осіб, політичних партій, компаній, держав тощо та спонсоруються ними. Іноді такі матеріали поширюються для сіяння паніки серед населення, створення штучного ажіотажу або ж підвищення відвідуваності власного ресурсу, для отримання більшого зиску від розміщеної на ньому реклами. Сучасні українські медіахолдинги, які здебільшого є приватними, через різні канали комунікації (телеканали, соціальні мережі, інформаційні портали тощо) ретранслюють події, які відбуваються в Україні та світі, відповідно до власної редакційної політики та інтересів власника, що не завжди є об'єктивними. Також має місце вплив іноземних медіакомпаній, що яскраво показує ситуація на Сході України та політичні настрої частини населення України.

У таких умовах розвиток та якісне реформування сучасної системи освіти неможливі без створення належних умов, що формуватимуть медіаграмотність та критичне мислення дитини та вчителя. Формування медіакомпетентності учнів можливе лише через наскрізну інтеграцію елементів медіаграмотності в зміст навчальних предметів, удосконалення підходів, форм та методів навчання, активізація творчої діяльності учнів. Усе перелічене можна зреалізувати лише після підвищення інфомедійної компетентності педагога, надання вчителю необхідного методичного та навчального інструментарію, що й передбачено програмою та змістом компетентісно та діяльнісно орієнтованого варіативного модуля «Основи медіаграмотності сучасного педагога: практичні навички та інтеграція в освітній процес».

Мета модуля (кейсу):

Формування професійної компетентності педагогів щодо моделювання освітнього процесу через інтеграцію основ медіаграмотності та розроблення власного медійного продукту.

Завдання модуля (кейсу):

- *Систематизувати знання щодо:*
  - сучасного медіапростору;
  - маніпулятивного впливу медіа;
  - конфіденційності персональних даних;
  - безпечного знаходження в мережі;
  - інтеграції елементів медіаграмотності в навчальні предмети;
  - ігрових методик навчання медіаграмотності;
  - створення медіапродукту;
  - академічної доброчесності.
- *Сформувати вміння (навички):*
  - контролювати власне інформаційне середовище;
  - перевіряти інформацію та шукати першоджерела;
  - користуватися практичними маркерами розпізнавання недостовірної інформації;
  - інтегрувати елементи медіаграмотності в освітній процес;
  - бути неупередженим під час сприйняття та передачі інформації;
  - створювати медіапродукти.
- *Розвинути установки до:*
  - професійного саморозвитку;
  - відповідального ставлення до поширення інформації;
  - усвідомленого медіаспоживання;
  - стійкої громадянської позиції;
  - удосконалення змісту власних навчальних предметів;
  - розвитку творчого мислення, креативності.

Очікувані навчальні результати:

- *знання:*
  - сучасного медіапростору;
  - маніпулятивного впливу медіа;
  - конфіденційності персональних даних;
  - безпечного знаходження в мережі;
  - інтеграції елементів медіаграмотності в навчальні предмети;
  - ігрових методик навчання медіаграмотності;
  - створення медіапродукту;
  - академічної доброчесності.
- *вміння:*
  - контролювати власне інформаційне середовище;
  - перевіряти інформацію та шукати першоджерела;

- користуватися практичними маркерами розпізнавання недостовірної інформації;
  - інтегрувати елементи медіаграмотності в освітній процес;
  - бути неупередженим під час сприйняття та передачі інформації;
  - створювати медіапродукти.
- *установки до:*
- професійного саморозвитку;
  - відповідального ставлення до поширення інформації;
  - усвідомленого медіаспоживання;
  - стійкої громадянської позиції;
  - удосконалення змісту власних навчальних предметів;
  - розвитку творчого мислення, креативності.

Професійні компетентності, які розвиваються під час модуля (кейсу)

Педагогічна, цифрова (зокрема інфомедійна), психологічна, ціннісно-етична.

Опис структури модуля:

Модуль складається з п'яти тематичних блоків, які спрямовані на опанування базового теоретичного рівня інфомедійної грамотності та більш поглиблених – практичного й творчого.

Для успішного опанування змісту модуля педагог повинен узяти активну участь в усіх п'яти заняттях, розробивши при цьому власні медійні та освітні продукти, що спрямовані на інтеграцію інфомедійної грамотності в процес навчання. Окрім цього, для отримання документа, що підвищує кваліфікацію, учасник має успішно пройти підсумкове тестування.

Особливості організації проведення модуля (кейсу)

Модуль передбачає отримання теоретичних знань і формування конкретних практичних умінь щодо розвитку медіакомпетентності сучасного освітянина.

Навчальна стратегія модуля (кейсу)

(форми та методи організації освітньої діяльності)

Реалізація завдань для досягнення результатів модуля здійснюється через:

- тренінгові заняття;
- лекції;
- практичні форми роботи;
- дискусії;
- презентації колективних робіт/проектів;
- самостійне виконання творчого завдання.

Матеріально-технічне забезпечення модуля (кейсу)

Комп'ютер з виходом в Інтернет, проєктор, освітлене приміщення з достатньою прощеною для проведення активностей під час занять.

Форма підсумкового контролю:

1. Виконання індивідуальних тестових завдань після проходження модуля;
2. Розроблення колективного медіапродукту;
3. Розроблення моделі уроку/частини уроку з елементами медіаграмотності відповідно до запропонованих змістових ліній.
4. Написання есе відповідно до правил академічної доброчесності.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН МОДУЛЯ

ТЕМА 1. Сучасний медіапростір: інформація, її види. Актуальність медіаграмотності для вчителя:

- інформаційний простір, власне медіаполе;
- лавина інформації, сучасний медіаландшафт;
- факти-судження;
- реклама, види реклами;
- пропаганда, види пропаганди;
- моделі інформаційної взаємодії, лідери думок.

ТЕМА 2. Маніпулятивний вплив медіа: фейки, клікбейт, мова ворожнечі, джинса, вплив нових медіа. Власники медіа:

- журналістські стандарти;
- фейки, їх різновиди;
- джинса;
- фактчекінг;
- мова ворожнечі, стереотипи;
- діалогові комунікації в освіті;
- власники медіа;
- гейткіпінг.

ТЕМА 3. Цифрова безпека та конфіденційність персональних даних. Академічна доброчесність:

- цифровий слід користувача в мережі;
- фішинг та інші загрози в онлайн-просторі;
- правила збереження конфіденційності персональних даних;
- академічна доброчесність у професійній діяльності вчителя та навчанні дітей.

ТЕМА 4. Інтеграція медіаграмотності в освітній процес та технології змішаного навчання:

- наскрізна інтеграція медіаосвіти: плани-конспекти
- онлайн-ресурси в освітньому процесі;
- Very Verified: технології змішаного навчання та застосування в освітньому процесі;
- «Медіаграмотна мафія».

ТЕМА 5. Створення медіаосвітнього продукту як ключова умова формування медіакомпетентності педагога та учня.

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН МОДУЛЯ (КЕЙСУ)

	<i>Інтерактивні лекції, год</i>	<i>Практ. заняття, год</i>	<i>Навчальний тренінг, год</i>	<i>Самост. робота, год</i>	<i>Усього год.</i>
Вступ до курсу					
Тема 1. Сучасний медіапростір: інформація, її види. Актуальність медіаграмотності для вчителя	0,5	0,5	1	1	3
Тема 2. Маніпулятивний вплив медіа: фейки, клікбейт, мова ворожнечі, джинса, вплив нових медіа. Власники медіа	0,5		1,5	1	3
Тема 3. Цифрова безпека та конфіденційність персональних даних. Академічна доброчесність	1		1	1	3
Тема 4. Інтеграція медіаграмотності в освітній процес та технології змішаного навчання	1	1		1	3
Тема 5. Створення медіаосвітнього продукту як ключова умова формування медіакомпетентності педагога та учня		1	1	1	3
Підсумковий контроль у формі: вихідного електронного тестування					
<i>Усього год</i>	3	3	5	5	15

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Навчальні результати слухачів у рамках модуля оцінюють на основі:

- виконання індивідуальних тестових завдань після проходження модуля;
- відвідування занять модуля;
- розроблення колективного медіапродукту;
- розроблення моделі уроку/частини уроку з елементами медіаграмотності відповідно до запропонованих змістових ліній;
- написання есе відповідно до правил академічної доброчесності.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст навчання (тематичний план)	Розподіл навчальних годин	Форми навчальних занять	Освітній продукт
Тема 1.			
Сучасний медіапростір: інформація, її види. Актуальність медіаграмотності для вчителя	0,5	Лекція	Слухач: - знає , що таке сучасних медіаландшафт, які є моделі інформаційної взаємодії; - знає , які основні компетентності розви- ває медіаграмотність у вчителя та учня; - уміє класифікувати рекламу за типами та спрямованістю; - відрізняє факти від суджень, інформування від пропаганди, думку лідера думок від об'єктивного матеріалу; - володіє базовим понятійним апаратом модуля
	0,5	Практичне заняття	
	1	Навчальний тренінг	

Тема 2.			
Маніпулятивний вплив медіа: фейки, клікбейт, мова ворожнечі, джинса, вплив нових медіа. Власники медіа	0,5	Лекція	Слухач: - знає , які є журналістські стандарти, та основні причини їх порушень; - знає , кому належать сучасні українські медіа; - уміє шукати інформацію в першоджерелах; - розрізняє фейки, джинсу та мову ворожнечі в медіатекстах; - володіє базовим назичками фактчекінгу та деякими підходами діалогових комунікацій в освіті
	1,5	Навчальний тренінг	
Тема 3.			
Цифрова безпека та конфіденційність персональних даних. Академічна доброчесність	1	Лекція	Слухач: - знає , які основні загрози є в онлайн-середовищі; - знає основні засади та правила академічної доброчесності; - розрізняє фішингові повідомлення та небезпечні сайти; - володіє навичками безпечного поводження в мережі задля збереження власних персональних даних
	1	Навчальний тренінг	

Тема 4.			
Інтеграція медіаграмотності в освітній процес та технології змішаного навчання	1	Лекція	Слухач: - знає про методiku змішаного навчання медіаграмотності «Very Verified»; - уміє використовувати елементи змішаного навчання під час викладання предмета; - володіє методиками інтеграції елементів медіаграмотності в освітній процес
	1	Практичне заняття	
Тема 5.			
Створення медіапродукту як ключова умова формування медіакомпетентност і педагога та учня	1	Тренінгове заняття	Слухач: - знає типи медіапродуктів та їх цільову аудиторію; - уміє створювати власний медіапродукт відповідно до вимог та презентувати його; - уміє відрізнити якісний медіапродукт від неякісного; - володіє навичками ефективного оцінювання медіаторчості дітей
	1	Практичне заняття	
Підсумковий контроль		Фінальне електронне тестування та презентація медіапродукту	

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ ТЕМ

ТЕМА 1. СУЧАСНИЙ МЕДІАПРОСТІР: ІНФОРМАЦІЯ, ЇЇ ВИДИ. АКТУАЛЬНІСТЬ МЕДІАГРАМОТНОСТІ ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

Мета заняття:

Актуалізувати знання слухачів модуля з особливостями сучасного медіапростору взагалі та медіаландшафту України зокрема, проаналізувати рівень медіаобізнаності учасників модуля, навчити відрізняти інформацію від пропаганди, факти від суджень та класифікувати їх за видами, ознайомити з базовим понятійним апаратом теми для формування цифрової (зокрема інфомедійної) компетентності.

Завдання заняття:

- Систематизувати знання щодо:
  - сучасного медіапростору, його особливостей в інформаційній системі України;
  - моделей інформаційної взаємодії.
- Сформувати вміння (навички):
  - класифікувати рекламу за типами та спрямованістю;
  - розрізняти факти від суджень, інформування від пропаганди, думку лідера думок від об'єктивного матеріалу.
- Розвинути установки до:
  - аналізу власного медіапростору;
  - усвідомлення власної медіагігієни як критично необхідної умови безпечного існування в системі інформаційної взаємодії;
  - розвитку критичного мислення;
  - інноваційності;
  - творчості.

Очікувані навчальні результати:

- *знання:*
  - сучасного медіапростору, його особливостей в інформаційній системі України;
  - моделей інформаційної взаємодії;
  - компетентностей, які розвиває медіаграмотність у вчителя та учня;
- *уміння:*
  - класифікувати рекламу за типами та спрямованістю;
  - відрізняти факти від суджень, інформування від пропаганди, думку

лідера думок від об'єктивного матеріалу;

➤ *установки до:*

- аналізу власного медіапростору;
- усвідомлення власної медіагігієни, як критично необхідної умови безпечного існування в системі інформаційної взаємодії;
- інноваційності;
- розвитку критичного мислення;
- творчості.

Теоретичний матеріал до теми 1.

Основні поняття:

- інформаційний простір;
- медіаландшафт;
- медіаграмотність;
- реклама;
- пропаганда;
- факти;
  - судження;
  - лідери думок.

Семінарське заняття 1.1.

Метод навчання: дискусія, лекція-візуалізація, пояснення.

Питання для обговорення:

1. «Дерево очікувань» – які знання я хочу отримати від сьогоднішнього модуля?
2. Новини в соціальних мережах та наші емоції. Чому все пов'язано?
3. Основні ознаки факту.
4. Інформування та пропаганда: схожість та відмінність.
5. Історія пропаганди, «біла пропаганда».
6. «Готові та швидкі рішення» в процесі передачі інформації.
7. Чому у XXI столітті інформації так багато? Лавина інформації.
8. Факти, судження та судження, які подаються як факти. У чому загроза?

Практичне заняття 1.1.

«Вчимося відрізнити інформування від пропаганди через відеоматеріали»

Форма організації: перегляд та аналіз відеоматеріалів.

Завдання для виконання: визначити, до якого виду подання інформації належать запропоновані відеоматеріали.

Опис завдання: після колективного заповнення порівняльної таблиці

інформування та пропаганди (**ДОДАТОК 1**), перегляньте два запропонованих відеоролики про реформу децентралізації в Україні, співвіднесіть їх із видами подання інформації: інформуванням або пропагандою.

1. Уважно перегляньте кожен із відеороликів, звернувши увагу на деталі: настрій та тон диктора/ведучого, інфографіку, підтекст, готові рішення та кінцевий результат.
2. Проаналізуйте ці відео, відповідно до порівняльної таблиці. Проголосуйте за кожен ролик за допомогою кольорового стікера: червоний – пропаганда, зелений – інформування.

Практичне заняття 1.2. **«Шляхи передачі інформації»**

Форма організації: робота в групах.

Завдання для виконання: знайти відповідність між постером та шляхом передачі інформації.

Опис завдання: опрацювавши таблицю «питання» (**ДОДАТОК 2**), проаналізуйте роздані постери (**ДОДАТОК 3**), на яких інформація подається через інформування, соціальну рекламу, піар, пропаганду, рекламу.

1. Обговоріть кожен із шляхів передачі інформації, відповівши на два запитання: «Що говорить мені цей постер/листівка?» та «На що він націлений?»
2. Проаналізуйте відповіді та зіставте їх із роздатковим матеріалом, оберіть відповідність.
3. Обґрунтовуючи власну відповідь, озвучте її після завершення відведеного на виконання завдання часу.

Форма звітності для завдання:

Представлення кожною групою власних варіантів відповідностей з обґрунтуванням.

Практичне заняття 1.3.

«Відома людина або відомий експерт, хто авторитетніший?»

Форма організації: групова робота.

Завдання для виконання: визначити, чия думка авторитетніша: відомої людини або відомого експерта.

Опис завдання: кожній групі пропонуються одні й ті ж пари для порівняння «Людина звичайна – Експерт звичайний», «Експерт звичайний – Експерт відомий», «Експерт звичайний – Людина відома», «Експерт відомий – Людина відома», за цим ланцюжком необхідно визначити в кінцевому варіанті, чия думка авторитетніша:

відомого експерта чи відомої людини?

1. Проаналізуйте пари для порівняння, співвідносячи їх із сучасною ситуацією в Україні.

2. Дайте відповіді на питання: «Чи завжди в Україні, аналізуючи ту або іншу сферу державної політики дослухаються до думки людей, які мають відповідну освіту або не є досить відомими?», «У чому різниця між політологом та політичним оглядачем?»

3. Озвучте варіанти відповідей щодо запропонованих для порівняння пар та обґрунтуйте їх.

Практичне заняття 1.4.

Форма організації: групова робота.

1. Аналіз статті, відокремлення фактів від суджень та фактів, які потребують підтвердження **(ДОДАТОК 4)**.

2. Аналіз соціальної реклами та відеоролику з «лідером думок» за допомогою таблиці в додатку 1.

3. Вправа «Моє медіаполе» **(ДОДАТОК 5)** – аналізуємо час, який ми витрачаємо на джерела різної інформації.

Питання для повторення та самоперевірки до теми 1:

1. Яка модель інформаційної взаємодії переважає в Україні та чому?
2. Які є види реклами?
3. Унаслідок чого з'явилася «біла пропаганда»?
4. Які компетентності розвиваються під час вивчення медіаграмотності?
5. Що таке медіагігієна та чому важливо її дотримуватися?

Форма перевірки теми:

Презентація виконаних практичних завдань, підсумкова вікторина через онлайн-інструмент «Kahoot!»

ТЕМА 2. МАНІПУЛЯТИВНИЙ ВПЛИВ МЕДІА: ФЕЙКИ, КЛІКБЕЙТ, МОВА ВОРОЖНЕЧІ, ДЖИНСА, ВПЛИВ НОВИХ МЕДІА. ВЛАСНИКИ МЕДІА

Мета заняття:

Ознайомити слухачів модуля з основними видами маніпуляцій сучасних медіа: джинсою, мовою ворожнечі, клікбейтом, фейками, особливостями впливу «нових медіа» (соціальних мереж); ознайомити з діалоговими комунікаціями в

освіті; навчити аналізувати інформаційні матеріали за журналістськими стандартами; знаходити першоджерела, спростовувати неправдиву інформацію, показати, як відбувається процес відбору новин та яка роль власників медіа в сучасному інформаційному середовищі України для формування цифрової (зокрема інфомедійної), психологічної та ціннісно-етичної компетентностей.

Завдання заняття:

- *Систематизувати знання щодо:*
  - основних видів маніпуляцій у сучасних медіа;
  - журналістських стандартів;
  - власників медіакомпаній в Україні;
  - психотипів за стрийняттям інформації.
- *Сформуувати вміння (навички):*
  - відрізнати якісних журналістський матеріал від неякісного;
  - перевіряти інформацію різними способами;
  - налагоджувати комунікацію в непростих ситуаціях.
- *Розвинути установки до:*
  - аналізу власного медіапростору;
  - подолання стереотипів у школі, суспільстві;
  - споживання лише якісних журналістських матеріалів;
  - перевірки інформації;
  - розвитку критичного мислення;
  - інноваційності;
  - творчості.

Очікувані навчальні результати:

- *знання:*
  - основних видів маніпуляцій у сучасних медіа;
  - журналістських стандартів;
  - власників медіа в Україні;
  - психотипів за сприйняттям інформації;
- *уміння:*
  - відрізнати якісних журналістський матеріал від неякісного;
  - перевіряти інформацію різними способами;
  - налагоджувати комунікацію в непростих ситуаціях;
- *установки до:*
  - аналізу власного медіапростору;
  - подолання стереотипів у школі, суспільстві;
  - споживання лише якісних журналістських матеріалів;

- перевірки інформації;
- розвитку критичного мислення;
- інноваційності;
- творчості.

Теоретичний матеріал до теми 2.

Основні поняття:

- журналістські стандарти;
- фейк;
- джинса;
- фактчекінг;
- гейткіпінг;
- клікбейт;
- психотип.

Семінарське заняття 2.1.

Метод навчання: дискусія, лекція-візуалізація, пояснення, «мозковий штурм».

Питання для обговорення, дискусії та пояснення:

1. Дотримання журналістських стандартів як ключова умова якісної журналістики.
2. Фейки в світі медіа.
3. Психотипи сприйняття інформації «яструб», «голуб», «страус». Як під кожного підлаштувалися рекламодавці. Феномен Макса Базермана.
3. Як власники медіа впливають на процес відбору новин?
4. Що таке фактчекінг та які основні його правила?
5. Що таке мова ворожнечі в ЗМІ?

Практичне заняття 2.1.

Форма організації: групова робота.

1. Вправи на формування розуміння ланцюжка передачі інформації «Малюнок на спині», «Білий шум».
2. Вправа «Колесо емоцій» (ДОДАТОК 6).
3. Аналіз фотоматеріалів за допомогою онлайн-інструментів «Google Image», «TinEye», «Fotoforensics», «Exifdata», «Metapicz».
4. Перегляд відеоматеріалів та аналіз на достовірність.
5. Аналіз заголовків статей та головного фото на відповідність змісту статті.
6. Аналіз матеріалів та даних, поданих у статті, на достовірність за допомогою відкритих джерел.

Практичне заняття 2.2. «П'ять кадрів»

Форма організації: групова робота.

Завдання для виконання: написати ймовірний сценарій фільму, переглянувши лише п'ять асоціативних картинок.

Опис завдання: учасники об'єднуються в 5 груп, кожній з яких роздається колаж з п'яти фото, поданих в **ДОДАТКУ 7**.

1. Перегляньте фото, які асоціації вони у Вас викликають?
2. Напишіть ймовірний сценарій фільму відповідно до фото (до 5 речень).
3. Презентуйте сценарій свого фільму (до 2 хв).
4. Перегляньте короткометражний фільм «Stranger».
5. Чи схожий сценарій Вашої групи з фільмом?
6. Чи вплинули на створення сценарію Ваші особисті або загальноприйняті переконання/стереотипи?

Питання для повторення та самоперевірки до теми 2:

1. Які є психотипи за сприйняттям інформації та в чому їхня відмінність?
2. Назвіть власників медіакомпаній в Україні.
3. На які питання має відповідати якісний журналістський матеріал?
4. Які основні інструменти перевірки фото- та відеоматеріалів Ви знаєте?
5. Що таке «мова ворожнечі» та які є її прояви в сучасному суспільстві?

Форма перевірки теми:

Підсумкова вікторина через онлайн-інструмент «Kahoot!»

ТЕМА 3. ЦИФРОВА БЕЗПЕКА ТА КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Мета заняття:

Ознайомити слухачів модуля з основними правилами цифрової безпеки, сформуванню вміння зберігати конфіденційність власних персональних даних, безпечно поводитися в мережі, сформуванню базові навички академічної доброчесності у процесі навчання та викладання для формування цифрової (зокрема інфомедійної), психологічної та ціннісно-етичної компетентностей.

Завдання заняття:

- *Систематизувати знання щодо:*
  - основних кіберзагроз у світі;
  - правил безпечного поводження в мережі;
  - цифрового сліду людини;
  - академічної доброчесності.

- *Сформувати вміння (навички):*
  - відрізняти безпечні сайти/посилання/повідомлення від небезпечних;
  - створювати надійні паролі до облікових записів;
  - створювати академічні тексти з дотриманням академічної доброчесності.
- *Розвинути установки до:*
  - дотримання правил безпечного поведження в кіберпросторі;
  - дотримання основних засад академічної доброчесності;
  - розвитку критичного мислення;
  - інноваційності;
  - творчості.

Очікувані навчальні результати:

- *знання:*
  - основних кіберзагроз у світі;
  - правил безпечного поведження в мережі;
  - цифрового сліду людини;
  - академічної доброчесності;
- *уміння:*
  - відрізняти безпечні сайти/посилання/повідомлення від небезпечних;
  - створювати надійні паролі до облікових записів;
  - створювати академічні тексти з дотриманням академічної доброчесності;
- *установки до:*
  - дотримання правил безпечного поведження в кіберпросторі;
  - дотримання основних засад академічної доброчесності;
  - споживання лише якісних журналістських матеріалів;
  - розвитку критичного мислення;
  - інноваційності;
  - творчості.

Теоретичний матеріал до теми 3.

Основні поняття:

- конфіденційність;
- фішинг;
- цифровий слід;
- кібершахрайство;
- плагіат;
- академічна доброчесність.

Семінарське заняття 3.1.

Метод навчання: дискусія, лекція-візуалізація, пояснення, «мозковий штурм».

Питання для обговорення, дискусії та пояснення:

1. Мої персональні дані, кому та для чого їх викрадали?
2. Як не потрапити на гачок кіберзлочинців.
3. Мій обліковий запис. Що не так?
4. Формуємо навички безпечного поведження в мережі в дітей.

Семінарське заняття 3.2.

Метод навчання: дискусія, лекція-візуалізація, пояснення, «мозковий штурм».

Питання для обговорення, дискусії та пояснення:

1. Академічна доброчесність учителя – ключова умова якісного змісту освіти.
2. Академічна доброчесність учнів різних вікових груп: як умотивувати власним прикладом.
3. Як створити авторський текст/презентацію/пост у соцмережі без плагіату.
4. Реферати як форма перевірки знань чи «мертві» тексти?

Практичне заняття 3.1.

Форма організації: індивідуальна робота.

1. Перевірка інформації про себе у відкритих джерелах Інтернету.
2. Вчимося думати наперед: дивимось на свій обліковий запис у соцмережах очима кіберзлочинця.

Практичне заняття 3.2.

Форма організації: індивідуальна робота.

1. Написання есе (до 10 речень) «Що таке медіаграмотність в моєму розумінні» без використання зовнішніх джерел. Цінність становить авторський текст.

Питання для повторення та самоперевірки до теми 3:

1. Які правила безпечного поведження в мережі Ви знаєте?
2. Як створити надійний пароль до облікового запису?
3. Що таке академічна доброчесність та які її основні правила?
4. Як можна розвивати академічну доброчесність у Вашому закладі освіти?

Форма перевірки теми:

Презентація есе, підсумкова вікторина через онлайн-інструмент «Kahoot!»

ТЕМА 4. ІНТЕГРАЦІЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ТА ТЕХНОЛОГІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Мета заняття:

Ознайомити учасників модуля з прикладами інтеграції елементів інфомедійної грамотності в предмети на основі планів-конспектів, розроблених Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів IREX; репрезентувати технологію змішаного навчання «Very Verified» та матеріалів до неї, продемонструвати ігрові методики навчання медіаграмотності для формування цифрової (зокрема інфомедійної) та педагогічної компетентностей.

Завдання заняття:

- *Систематизувати знання щодо:*
  - наскрізної інтеграції елементів медіаграмотності в навчальні предмети;
  - методик змішаного навчання медіаграмотності;
  - онлайн-інструментів у школі;
  - ігрових методів навчання медіаграмотності.
- *Сформувати вміння (навички):*
  - урізноманітнювати вивчення тем уроків уведенням елементів медіаграмотності незалежно від предмета вивчення;
  - фасилітувати освітній процес у класі за змішаною методикою;
  - використовувати онлайн-інструменти з інфомедійної грамотності;
  - використовувати елементи рольової гри під час вивчення медіаграмотності.
- *Розвинути установки до:*
  - інтеграції елементів інфомедійної грамотності в навчальні предмети;
  - вивчення та використання отриманих інструментів у педагогічній діяльності;
  - розвитку критичного мислення;
  - інноваційності;
  - творчості.

Очікувані навчальні результати:

- *знання:*
  - правил інтеграції елементів медіаграмотності в навчальні предмети
  - методик змішаного навчання медіаграмотності;
  - онлайн-інструментів у школі;
  - ігрових методів навчання медіаграмотності;
- *уміння:*
  - урізноманітнювати вивчення тем уроків включенням елементів

- медіаграмотності, незалежно від предмета вивчення;
  - фасилітувати освітній процес у класі за змішаною методикою;
  - використовувати онлайн-інструменти з інфомедійної грамотності;
  - використовувати елементи рольової гри під час вивчення медіаграмотності.
- *Розвинути установки до:*
- інтеграції елементів інфомедійної грамотності в навчальні предмети;
  - вивчення та використання отриманих інструментів у педагогічній діяльності;
  - інноваційності;
  - розвитку критичного мислення;
  - творчості;
  - самовдосконалення.

Теоретичний матеріал до теми 4.

Основні поняття:

- інтеграція;
- змішане навчання;
- ігрофікація.

Семінарське заняття 4.1.

Метод навчання: дискусія, лекція-візуалізація, пояснення, «мозковий штурм».

Питання для обговорення, дискусії та пояснення:

1. Наскрізна інтеграція елементів медіаграмотності в навчальні предмети: якою вона може бути.
2. Методика змішаного навчання «Very Verified» – інструмент для ефективного вивчення медіаграмотності в школі та поза нею.
3. Шляхи інтеграції інфомедійної грамотності в навчальні предмети.
4. Онлайн-ресурси з медіаграмотності. Інтегруємо в процес навчання.
5. Застосування елементів гри на уроках: чому важливо знайти «золоту середину»?
6. Урок з елементами медіаграмотності з мого предмету. Основні загрози.

Практичне заняття 4.1.

Форма організації: групова робота, метод вправ.

1. Аналізуємо плани-конспекти з елементами медіаграмотності.

2. Вправа «Килимок ідей», обговорюємо плюси та мінуси наскрізної інтеграції та медіаграмотності як окремого предмета вивчення.

3. Презентуємо розділи онлайн-курсу «Very Verified».

4. Гра «Медіаграмотна мафія» як елемент ігрового вивчення медіаграмотності.

Питання для повторення та самоперевірки до теми 4:

1. Якими є основні правила інтеграції елементів медіаграмотності в навчальні предмети?

2. Які компоненти включає в собі методика змішаного навчання «Very Verified»?

3. Які онлайн-ресурси з медіаграмотності Вам відомі?

Форма перевірки теми:

Презентація колективних продуктів «Розділи онлайн-курсу Very Verified», «Килимок ідей», вікторина через онлайн-інструмент «Kahoot!»

ТЕМА 5. СТВОРЕННЯ МЕДІАПРОДУКТУ ЯК КЛЮЧОВА УМОВА ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА ТА УЧНЯ

Мета заняття:

Розвинути вміння створювати творчі індивідуальні та колективні медіапродукти відповідно до вимог, ознайомити з основними правилами створення та критеріїв оцінювання медіапродуктів у процесі навчання та викладання для формування цифрової (зокрема інфомедійної) та педагогічної компетентностей.

Завдання заняття:

- *Систематизувати знання щодо:*
  - медіапродуктів, їх класифікації;
  - критеріїв оцінювання учнівської медіатворчості;
  - елементів створення медіапродукту рекламного характеру.
- *Сформувати вміння (навички):*
  - створювати медіапродукт, презентувати його;
  - справедливо оцінити медіапродукт, створений учнями;
  - пов'язати створення медіапродукту з вивченням конкретної теми.
- *Розвинути установки до:*
  - інноваційності;
  - розвитку творчого мислення, креативності.

Очікувані навчальні результати:

➤ *знання:*

- медіапродуктів, їх класифікації;
- критеріїв оцінювання учнівської медіатворчості;
- елементів створення медіапродукту рекламного характеру;

➤ *уміння:*

- створювати медіапродукт, презентувати його;
- справедливо оцінити медіапродукт, створений учнями;
- пов'язати створення медіапродукту з вивченням конкретної теми.

Розвинути установки до:

- інноваційності;
- розвитку творчого мислення, креативності.

Теоретичний матеріал до теми 5.

Основні поняття:

- медіапродукт;
- медіатворчість.
- креативність.

Семінарське заняття 5.1.

Метод навчання: дискусія, лекція-візуалізація.

Питання для обговорення, дискусії та пояснення:

1. Активізація спільної творчої діяльності учасників освітнього процесу: ключ до успішного засвоєння знань.
2. Критерії оцінювання творчої діяльності учнів.
3. Медіапродукт: класифікація та застосування в освітній діяльності.

Практичне заняття 5.1. «М'ясо кенгуру»

Форма організації: групова робота.

Завдання для виконання: на основі здобутого теоретичного та практичного матеріалів створити медіапродукт відповідно до спрямування.

Опис завдання: вправа «М'ясо кенгуру». Учасники об'єднуються у 5 команд (засоби масової інформації), кожній із яких необхідно або продати «м'ясо кенгуру» або запобігти його продажу. Використовуємо всі набуті під час тренінгу знання (експерти, гучні заголовки, пропаганду, візуальне оформлення, психотипи тощо).

I команда – журнал «Ресторатор». Створюємо рекламу, у якій необхідно зацікавити в купівлі м'яса кенгуру ресторани та їх власників.

II команда – газета «Спортивне харчування». М'ясо кенгуру для спортсменів.

III команда – газета «Пенсіонер». М'ясо кенгуру для пенсіонерів.

IV команда – журнал «Нове життя». М'ясо кенгуру для молоді, студентів.

V команда – журнал «Екоактивіст». Реклама, яка б перешкодила продажу м'яса кенгуру.

Форма перевірки практичного заняття:

Презентація колективного медіапродукту.

Практичне заняття 5.2. «Урок з елементами медіаграмотності»

Форма організації: групова робота.

Завдання для виконання: на основі здобутого теоретичного та практичного матеріалів розробити частину уроку з використанням елементів медіаграмотності.

Опис завдання: група об'єднується у 3–4 команди, відповідно до предметів/класів викладання (предмети гуманітарного, природничого, художньо-естетичного напрямів тощо).

Для всіх команд пропонується одна змістова лінія («Земля»/«Вода»/«Життя» тощо) та шляхи інтеграції інфомедійної грамотності в навчальні предмети (попереднє заняття). Завдання кожної з команд запропонувати модель уроку або частини уроку відповідно до предмета викладання з елементами медіаграмотності, не відходячи від загальної тематики.

Форма перевірки практичного заняття:

Презентація візуалізованих колективних напрацювань.

Питання для повторення та самоперевірки до теми 5:

1. Які компетентності розвиваються на уроці, до змісту якого внесено елементи медіаграмотності?
2. Які є шляхи інтеграції інфомедійної грамотності в навчальні предмети?
3. Які компоненти є в методиці змішаного навчання «Very Verified»?
4. Які онлайн-ресурси з медіаграмотності Вам відомі?

Форма перевірки теми:

Презентація візуалізованих творчих проєктів та моделей уроку, вікторина через онлайн-інструмент «Kahoot!»

ДОДАТКИ

Додаток 1

Перелік питань:	Інформування	Пропаганда
На кого спрямовано? (об'єкт)		
Для чого? (мета)		
Спрямовано на інформування чи почуття?		
Які емоції/враження/ефект викликає?		
Які методи роботи?		
Яке ставлення до предмету, про який говорить?		
Який тип інформації?		
Результат для аудиторії		

Додаток 2

Запитайте себе:	Інформування	Соціальна реклама	Пропаганда	Піар	Реклама
Що говорить ця інформація?	<i>Що ти бажаєш знати?</i>	<i>Ти за чи проти?</i>		<i>Ти партнер!</i>	<i>Ти споживач!</i>
На що націлена?	<i>Обізнаність</i>	<i>Задуматися, емоційно зачепити</i>	<i>Маніпуляцію свідомістю і діями, емоційно зачепити</i>	<i>Маркетингове просування (брендинг)</i>	<i>Продати</i>

Переклад: Постійна якість – це якість, якої ви довіряєте.

Гімнська листівка часів Другої світової війни (1941 рік).

Переклад: Зробіть паузу – з'їж KitKat.

Переклад: Дружня зустріч над Берліном.

Переклад: Фільтруй своє життя / Перестань споживати шматок життя.

Переклад: Це це люблю.

Переклад: Тату, а що ти робиш під час Великої війни?

Переклад: Потрібуєш ти зміни? Подивися на зміну... Перукар.

«Наливали собі»: нардеп розповів, як приймали Бюджет 2019

Колаж РБК-Україна

Герашенко нагадала депутатам, що в парламенті пити заборонено

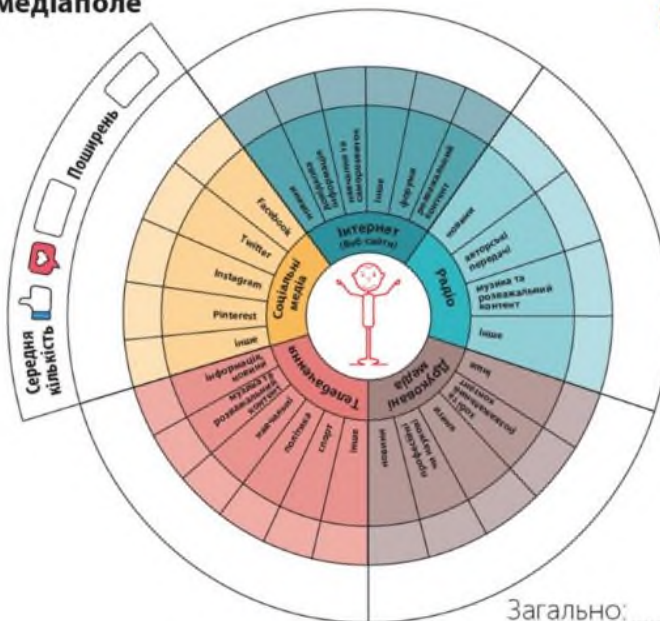
Рано-вранці 23 листопада українські депутати проголосували за державний бюджет України на 2019 рік. Позафракційний народний депутат Юрій Левченко розповів, як вели себе депутати в стінах Верховної Ради. Про це пише УНІАН.

Позафракційний депутат Юрій Левченко заявив, що, коли в сесійній залі зібралися народні обранці для того, щоб розглянути проект закону про внесення змін до закону України «Про публічні закупівлі», у приміщенні явно відчувався запах перегару.

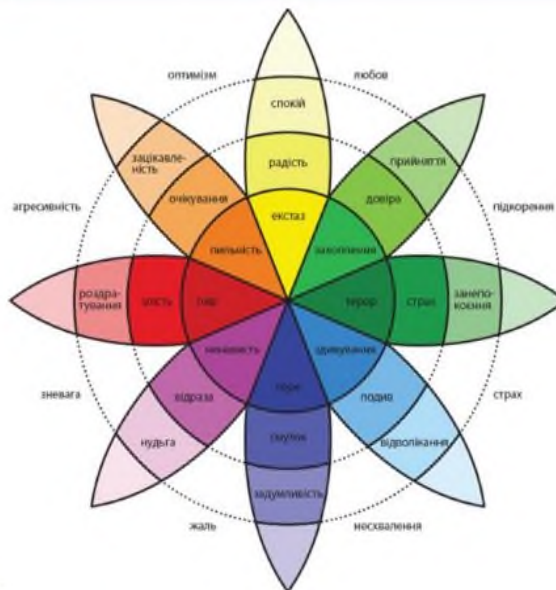
«Для тих виборців нечисленних, які, напевно, нас досі ще дивляться або слухають, я хотів би повідомити таку цікаву річ: зайшовши до сесійної зали тільки що, перше, що відчувається, - це просто відчуття перегару в повітрі», - сказав Юрій Левченко.

Він додав, що, на його думку, депутати в останні кілька годин «наливали собі і дуже добре вживали».

Моє медіаполе

Колесо емоцій

Автор: Robert Plutchik

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

I – Основні джерела:

1. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за науковою редакцією В. В. Різуна. – К. ; Центр вільної преси, 2013. – 352 с.
2. Не потони в інформаційному дощі : посібник для тренерів (організації: IREX, Академія Української Преси та StopFake).
3. Практичний посібник з медіаграмотності для мультиплікаторів / За загал. ред. В. Ф. Іванова. – Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. – 100 с.
4. Шейбе С., Рогоу Ф. Медіаграмотність. Підручник для вчителя / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу / Перекл. з англ. С. Дьома. – За заг. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. – К. : Центр вільної преси, 2014. – 319 с.
5. Шліхта Н. Виховуємо академічну доброчесність в школі : методичні вказівки для вчителів / Н. Шліхта, І. Шліхта. – Київ, 2019. – 82 с.

II – Додаткові джерела:

1. Абетка візуальної грамотності / Баликін І., Волошенюк О., Чорний О., Федченко О. / За редакцією О. Волошенюк, В. Іванова, Р. Євтушенко. – Київ : АУП, ЦВП, 2019.
2. Авторські заняття від медіапедагогів-лідерів : медіаосвітні практики в позакласній роботі учнів 5–7 класів / О. Волошенюк, І. Іванюк, О. Куц, Г. Шевченко ; За ред. В. Іванова, О. Волошенюк. – К. : ЦВП, АУП, 2017. – 50 с.
3. Больц Н. Абетка медіа / За загал. ред. В. Ф. Іванова; Переклад з нім. В. Климченка. – Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2015. – 177 с.
4. Гороховський О. М. Фактчек як тренд розслідувань : можливості та перспективи: практичний посібник / О. М. Гороховський. – Дніпро : ЛІРА, 2017. – 133 с.
5. Збірник статей Восьмої міжнародної науково-методичної конференції «Критичне мислення в епоху токсичного контенту». – Київ : Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2020. – 494 с.
6. Медіаграмотність та критичне мислення на уроках суспільствознавства : посібник для вчителя / Т. Бакка, О. Бурім, О. Волошенюк, Р. Євтушенко, Т. Мелещенко, О. Мокрогуз; За ред. В. Іванова, О. Волошенюк. – К. : ЦВП, АУП, 2016. – 243 с.
7. Медіаграмотність у початковій школі : посібник для вчителя / Волошенюк О.

- В., Ганик О. В., Голощанова В. В., Дегтярьова Г. А., Іванова І. Б., Кожанова А. Ю., Пиза Г. Ю., Шкребець О. О, Янкович О. І. / За редакцією Волошенюк О. В., Іванова В. Ф. – Київ : ЦВП, АУП, 2018 — 234 с.
8. Навчально-методичний посібник для вчителя 8 (9) клас. Плани-конспекти уроків / За ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк, О. П. Мокрогуза. – Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. – 190 с.
  9. Практична медіаграмотність для бібліотек / Власюк О. В., Потапова В. І., Срібна І. / За редакцією Волошенюк О. В., Іванова В. Ф. – Київ : АУП, ЦВП, 2019. – 61 с.
  10. Програма факультативного курсу для закладів загальної середньої освіти. 5–7 клас. Розроблення занять. / За заг. ред. О. В. Волошенюк, Г. А. Дегтярьової, В. Ф. Іванова. – Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2018. – 116 с.
  11. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма : Методичні рекомендації та програма курсу. – К., 2016. – 61 с.

III – Інтернет-ресурси:

1. Бібліотека масової комунікації та медіаграмотності [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.aup.com.ua/category/library/>.
2. Онлайн-курс з медіаграмотності «Very Verified» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://verified.ed-era.com/ua>.
3. Гра «Медіазнайко» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.aup.com.ua/Game/>.
4. Онлайн-гра «Пригоди Літератуса» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://media.am/literatus/>.
5. Онлайн-курс «Медіаграмотність для освітян» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+MEDIA101+2018_T3/about.
6. Онлайн курс «Медіаграмотність: практичні навички» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+MEDIA102+2018_T3/about.
7. Онлайн-курс «Академічна доброчесність» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:AmericanCouncils+AcIn101+AcIn2019/about>.
8. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://saiup.org.ua/>.
9. Сценарії уроків та презентації «Академічна доброчесність в школі» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://saiup.org.ua/resursy/stsenariyi-urokiv-ta-prezentatsiyi-akademichna->

[dobrochesnist/](#).

10. Сторінка «Медіаосвіта Миколаївщини» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.facebook.com/mediaosvita/>.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гороховський О. М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи: практичний посібник / О. М. Гороховський. – Дніпро : ЛІРА, 2017. – 133 с.

2. Збірник статей Восьмої міжнародної науково-методичної конференції «Критичне мислення в епоху токсичного контенту». – Київ : Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2020. – 494 с.

3. Матеріали, презентації, авторські розробки міжнародного проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність» (Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів IREX, спільно з Академією Української Преси, за сприяння МОН України, Посольств Великої Британії та США в Україні).

4. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк ; за науковою редакцією В. В. Різуна. – К. ; Центр вільної преси, 2013. – 352 с.

5. Практичний посібник з медіаграмотності для мультиплікаторів / За загал. ред.

В. Ф. Іванова. – Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. – 100 с.

6. Шліхта Н. Виховуємо академічну доброчесність в школі : методичні вказівки для вчителів / Н. Шліхта, І. Шліхта. – Київ, 2019. – 82 с.

7. Не потони в інформаційному дощі : посібник для тренерів (організації: IREX, Академія Української Преси та StopFake);

ВИКОРИСТАНІ ОНЛАЙН-РЕСУРСИ:

1. Бібліотека масової комунікації та медіаграмотності [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.aup.com.ua/category/library/>.

2. Онлайн-курс з медіаграмотності «Very Verified» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://verified.ed-era.com/ua>.

3. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://saiup.org.ua/>.

Програма

компетентнісно та діяльнісно орієнтованого варіативного модуля

«Формування соціального досвіду в дитини як ресурсу безпеки в умовах сучасних соціальних викликів»

Категорія педагогічних працівників:
усі категорії психолого-педагогічних працівників

Автор (укладач):

Клименюк Наталія Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність модуля:

Кардинальні зміни, що відбуваються в усіх сферах життєдіяльності суспільства, вимагають нових підходів до виховання та соціалізації підростаючого покоління. Особливого значення набуває формування гармонійно розвиненої, суспільно активної, фізично досконалої, здорової особистості.

Майбутнє України – за поколінням, яке сьогодні в стінах освітніх установ опановує життя, а якість цього життя залежатиме від рівня сформованості життєвої компетентності, одержання молодим поколінням соціального досвіду.

Бути компетентним означає вміти мобілізувати власний творчий потенціал у конкретній життєвій ситуації, тому в освітній роботі варто приділяти увагу формуванню ключових компетенцій дітей як умови їх ефективної самореалізації. Дошкільний заклад та школа мають значні можливості в галузі соціалізації: тут засвоюються не лише знання, але й правила і норми поведінки в суспільстві, формуються соціальні компетенції, здійснюється підготовка до виконання соціальних ролей у суспільстві.

Сьогодні створюється новий навчальний заклад, в якому дитина повноцінно живе, проєктує своє майбутнє, свій шлях, ураховуючи власні можливості, ставлячи перед собою завдання самовдосконалення, самовиховання, самоосвіти. При цьому особливого значення набуває креативність особистості, її здатність до творчого нестандартного мислення, вміння ефективно вирішувати складні проблеми власної життєдіяльності. Такі якості можуть бути сформовані в процесі спеціально організованих педагогічних заходів у системі навчання та виховання, яка сама є креативною, прагне до творчого вирішення проблем через використання сучасних інноваційних технологій – інтерактивних, проєктних, технологій особистісно орієнтованого навчання та виховання, інформаційні технології навчання тощо.

Мета модуля:

Підвищення рівня підготовки педагога до реалізації виховання в молодого покоління здатності формувати суспільне мислення та розуміти процеси, що відбуваються в умовах сучасних соціальних викликів. Модуль також сприятиме формуванню знань про соціальну безпеку та її складові, адже наша дійсність є досить мінливою і сповнена різноманітних небезпечних для дитини проявів недружнього середовища. Виховання й навчання дітей і дорослих безпечної взаємодії у навчально-виховному процесі та поза ним є одним із завдань сучасного освітнього закладу.

Завдання модуля:

Систематизувати та поглибити знання слухачів щодо:

- становлення та соціального самовизначення особистості;
- видів соціальних ризиків як небезпечних факторів десоціалізації дитини в сучасному суспільстві;
- особливостей процесу становлення особистості під впливом різноманітних соціальних інституцій;
- несприятливих факторів соціалізації дитини;
- категорій дітей, які знаходяться в групі ризику потрапляння до складних життєвих обставин;
- формування соціального досвіду в дитини у контексті мікро-, мезо- та макро- факторів її соціалізації;
- шляхів формування інфомедійної грамотності у дітей та дорослих

Підвищення у слухачів здатності сприяти оволодінню учнями знаннями, уміннями та навичками щодо:

- формування знань про соціальну безпеку;
- здатності формувати суспільне мислення та розуміти процеси, що відбуваються в умовах сучасних соціальних викликів;
- навчання безпечної соціальної поведінки;
- взаємодії в різних соціальних інституціях;
- критичного мислення та інфомедійної грамотності.

Сформувати та вдосконалити практичні вміння (навички) щодо:

- аналізу соціально-педагогічних ситуацій на мікро-, мезо-, макро-рівнях;
- розпізнавання проблем, спричинених ускладненнями процесу соціалізації дитини;
- розв'язування соціально-педагогічних ситуацій та задач, використовуючи положення теорії соціалізації;
- створення умов для успішного набуття дітьми соціального досвіду;
- допомоги запобіганню несприятливим факторам соціалізації дитини;
- створення безпечного освітнього середовища;
- формування толерантних етичних стосунків із дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах, із боку всіх учасників освітнього процесу;
- застосування діагностичних методик для виявлення ступеню дериваційних станів дітей;
- особистісного саморозвитку в напрямі підвищення інформаційної та медійної грамотності;
- формування інформаційної й медійної грамотності у дітей на різних етапах їх дорослішання

Розвинути установки щодо:

- системності;
- цілеспрямованості;
- інноваційності;
- критичного мислення.

Професійні компетентності, які розвиваються під час модуля:

- Соціальна (вміння визначати власне місце в житті суспільства, проектувати стратегії свого життя з урахуванням інтересів і потреб індивідумів відповідно до соціальних норм і правил, наявних в українському суспільстві, та інших чинників; продуктивно співпрацювати з різними партнерами в групі та команді, виконувати різні ролі та функції в колективі, виявляти ініціативу, підтримувати та керувати власними взаєминами з іншими; формування у школярів соціального досвіду, готовності до життя в новому, демократичному суспільстві).
- Педагогічна (готовність до ефективного застосування психолого-педагогічних знань для вирішення завдань особистісного розвитку та соціального благополуччя; здатність знаходити організаційно-управлінські рішення в педагогічних ситуаціях; вміння досягати бажаних результатів у розвитку особистості учнів).
- Психологічна (готовність до посередницької, соціально-профілактичної, консультаційної діяльності; здатність до створення соціально і психологічно сприятливого середовища; здатність використовувати психологічні засоби навчання в організації взаємодії в освітній діяльності).
- Інформаційно-медійна (здатність до критичного мислення; здатність аналізувати негативні тенденції, що їх створюють засоби масової інформації: дезорієнтація особистості, крайній негативізм, надлишковий оптимізм; здатність виявляти маніпулятивний контент медіа; здатність оцінювати зміст, форму і стиль аудіовізуальної та друкованої інформації; здатність орієнтуватися в сучасному медіапросторі, розуміти основні принципи функціонування різних видів масової інформації; здатність використовувати різноманітні медійні технології для організації ефективного спілкування на професійному та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва).

Особливості організації проведення модуля

Навчання проходить в аудиторії для проведення тренінгу. Використовуються презентаційні матеріали, навчальні матеріали.

Навчальна стратегія модуля (форми та методи організації освітньої діяльності)

Навчання відбувається у формі тренінгу.

Реалізація завдань для досягнення результатів модуля здійснюється через:

- інтерактивну лекцію;
- виконання практичних завдань;
- моделювання педагогічних ситуацій;
- самостійну роботу.

Матеріально-технічне забезпечення модуля

Комп'ютер, проектор, роздаткові матеріали.

Форма підсумкового контролю: презентація виховної години, тренінгу, заходу.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН МОДУЛЯ

ТЕМА 1. СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА ДИТИНИ – ВАЖЛИВА УМОВА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Мета: висвітлити види соціальних ризиків як небезпечних факторів десоціалізації дитини в сучасному суспільстві. Розкрити роль усіх агентів соціалізації дитини, охарактеризувати особливості процесу становлення особистості під впливом різноманітних соціальних інституцій.

Безпека – базова потреба людини. Принципи безпечної життєдіяльності. Критерії та показники соціальної безпеки. Види соціальних ризиків, оцінка ризику. Базові правила безпечної поведінки. Соціальний імунітет: складові та шляхи формування. Освіта на основі життєвих навичок. Безпечне освітнє середовище. Безпечна і дружня до дитини школа. Дакарські рамки дій «Освіта для всіх». Універсальна рамка FRESH/ Світовий досвід щодо створення сприятливого шкільного середовища. Концептуальна рамка

«Безпечна і дружня до дитини школа». Параметри стандартів «Безпечної школи»

Питання для самоперевірки.

1. Основні підходи до аналізу теоретичних аспектів соціалізації.
2. Зміст основних категорій під час вивчення соціалізації особистості.
3. Фактори соціалізації особистості.

4. Етапи соціалізації особистості.
5. Критерії успішної соціалізації особистості.
6. Засвоєння цінностей.
7. Сформованість комунікативних навичок.
8. Життєві навички за визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я.
9. Чотири основні компоненти (програмні принципи) Концепції FRESH.
10. Сутність та призначення клінік, дружніх до молоді.
11. Базові правила безпеки від різноманітних ризиків в сучасному світі.
12. Сучасний комплекс проблем безпеки.
13. Школа, дружня до дітей. Параметри стандартів «Безпечної школи»

Завдання для самостійної роботи.

1. *Творче завдання.* Закінчіть речення: «Сучасна людина має володіти культурою безпеки життєдіяльності та знати її основні принципи. Відомі такі види безпеки: фізична, екологічна, соціальна, в надзвичайних ситуаціях. Існує природна, техногенна, соціальна небезпека».
2. *Творче завдання.* Розкрийте зміст «ланцюга» безпеки соціальних систем: «необхідність – потреба – інтерес – мотив – мета – свобода».

Рекомендована та використана література

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К., 2012.
2. Баланда А. Безпека як соціальний феномен: дискурс людського розвитку / Баланда А. – Україна : аспекти праці. – 2009. – № 1. – С. 2–28.
3. Бойченко Т. Є. «Бережи себе малюк»/ Навчально-методичний посібник для дошкільних навчальних закладів. – К. : Генеза, 2009. – 144 с.
4. Давидюк, О. О. Соціальна безпека: проблеми теоретичного аналізу та побудови показників [Електронний ресурс] / О. О. Давидюк – Режим доступу: http://cpsr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=12:2010-06-10-20-3551&catid=16:2010-06-10-20-23-45&Itemid=23.
5. Дакарські рамки дій «Освіта для всіх»: виконання наших колективних зобов'язань (2000) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.unesco.org/education/efa/ed_for_all/dakfram_eng.shtml.
6. Європейська мережа шкіл зміцнення здоров'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niigd.ru/pdf/2.pdf>.
7. Ільчук, Л. І. Критерії, показники та індикатори соціальної безпеки (спроба аналізу) / [Електронний ресурс] Л.І. Ільчук, О.О. Давидюк. – Режим доступу: http://www.cpsr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=230:2013-02-12-08-52-22&catid=16:2010-06-10-20-23-45&Itemid=23.

8. Левченко Т. Г. «Валеологія щодня», Х. : видавнична група «Основа», 2010.
9. Ліпкан В. А. Безпекознавство: Навчальний посібник. / Ліпкан В. А. – К. : Вид-во Європ. ун-та, 2006. – 208 с.
10. Яковенко Л. В. Абетка безпеки дошкільників. Методичні матеріали для розробки занять / Х. : Вид-во «Ранок» 2009, – 208 с.

ТЕМА 2. ВИДИ ТА МЕХАНІЗМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА. СКЛАДОВІ УСПІШНОГО ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ДОСВІДУ В ДИТИНИ

Мета: Розглянути основні механізми успішної соціалізації дитини. Розкрити роль несприятливих факторів, що перешкоджають вдалому процесу соціалізації особистості.

Сутність, основні категорії та поняття, мета і завдання соціалізації особистості. Види соціалізації: стихійна, відносно спрямована, соціально контрольована. Соціально- педагогічні механізми соціалізації особистості (традиційний, інституціональний, стилізований, міжособистісний, рефлексивний). Соціально-психологічні механізми соціалізації особистості (імпринтинг, наслідування, ідентифікація, рефлексія, інтеріоризація, екстеріоризація). Соціалізованість як результат соціалізації особистості. Показники успішної соціалізації. Формування соціальної компетентності особистості. Зміст соціальної компетентності у різних вікових періодах. Організація виховного середовища спрямованого на створення умов для успішної соціалізації. Несприятливі умови соціалізації особистості. Людина як жертва несприятливих умов соціалізації.

Питання для самоперевірки.

1. Соціалізованість як результат соціалізації особистості.
2. Показники успішної соціалізації.
3. Формування соціальної компетентності особистості.
4. Зміст соціальної компетентності в різних вікових періодах.
5. Організація виховного середовища, спрямованого на створення умов для успішної соціалізації.
6. Етапи соціалізації: первинна, дотрудова, трудова, післятрудова.
7. Сутність та основні завдання соціально-педагогічної віктимології.
8. Несприятливі умови соціалізації особистості. Види жертв несприятливих умов соціалізації. Фактори віктимізації людини.

9. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття «розвиток».
10. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття «становлення».
11. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття «діяльність», «провідна діяльність».
12. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття «виховання».
13. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття «самореалізація».
14. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття «самовиховання».
15. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття «персоналізація».

Завдання для самостійної роботи.

Творче завдання. Підготувати мультимедійну презентацію «Концепції соціалізації особистості» за такою орієнтовною схемою: назва концепції, час виникнення, її представники, мета соціалізації, основні ідеї, приклади, значення концепції для розвитку науки, висновки.

Рекомендована та використана література

1. Богданова І. М. Соціальна педагогіка : [навчальний посібник] / І. М. Богданова. – К. : Знання, 2008. – 343 с. – (Бібліотека соціального педагога).
2. Лохвицька Л. В. Короткий термінологічний словник із соціальної педагогіки, соціальної роботи / уклад. Л. В. Лохвицька, І. І. Доброскок. – Переяслав-Хмельницький, 2007. – 144 с.
3. Малько А. О. Теоретико-методологічні основи розвитку соціальної педагогіки: [монографія] / А. О. Малько. – Харків. : ХДАК, 2004. – 285 с.
4. Методичні рекомендації до курсу «Соціалізація особистості» / укладачі: О.Л. Остапчук, С.А. Котловий. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім.І.Франка, 2017. – 48 с.
5. Основи соціалізації особистості : навч. посіб / О. М. Любарська. – 2-ге вид, переробл і доповн. – К.: Ленвіт, 2012. – 238 с.
6. Райс Ф. Психологія підліткового и юношеского возраста / Ф. Райс. – СПб. : Изд-во «Питер», 2000. – 656 с.
7. Савчин М. В. Вікова психологія : [навч. посібник] / М. В. Савчин, Л. П. Василенко. – К. : Академвидав, 2006. – 360 с.
8. Ситняківська С. М. Актуальні проблеми соціальної педагогіки (Topical Issues of Social Pedagogics) : навчально-методичний посібник / С. М. Ситняківська, Н. А. Сейко. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 165 с.
9. Скрипченко О. В. Вікова та педагогічна психологія: [навч. посібник] / Скрипченко О. В, Волинська Л. В., Огороднійчук З. В. – 2-ге вид. – К. : Каравела, 2008. – 400 с.
10. Фрейре П. Педагогіка свободи: етика, демократія і громадянська мужність / П. Фрейре; [пер. з англ. О. Дем'янчука]. – К. : Академія, 2004. – 124 с.

ТЕМА 3. ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ДОСВІДУ В ДИТИНИ В КОНТЕКСТІ МІКРОФАКТОРІВ ЇЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

Мета: розкрити роль найближчого оточення людини як сукупності факторів соціалізації, охарактеризувати особливості процесу становлення особистості під впливом родини, закладів освіти, ровесників.

Класифікація факторів соціалізації. Характеристики та межі мікросоціуму. Створення виховного середовища у мікросоціумі. Сім'я як мікрочинник соціалізації. Сутність проблем сучасної сім'ї. Вплив кризових явищ на ступінь стабільності сім'ї. Чинники загострення проблем формування та розвитку сімей. Тенденції та перспективи змін шлюбно-сімейної ситуації. Загальна характеристика демографічної ситуації. Статистична інформація щодо шлюбостійкості в різних регіонах України. Вплив сімейного середовища на становлення особистості на різних вікових етапах. Стосунки з батьками. Сучасні виклики, факти і наслідки. Передумови успішного батьківства та перешкоди на шляху до нього. Типові помилки батьків у вихованні. Основні аспекти виховання. Час із дітьми. Пізнання внутрішнього світу дитини. Формування світогляду та духовний розвиток. Базові духовно-моральні цінності. Допомога дружини в питаннях виховання дітей. Роль батька. Типи виховання.

Сучасні виклики виховання. Національна сімейна стратегія. Навчально-виховні заклади як фактори соціалізації особистості. Характеристика групи ровесників. Сусідство як чинник соціалізації.

Питання для самоперевірки.

1. Класифікація факторів соціалізації за А. В. Мудриком.
2. Характеристики та межі мікросоціуму.
3. Створення виховного середовища в мікросоціумі.
4. Сім'я як мікрочинник соціалізації.
5. Первинна соціалізація особистості в сім'ї.
6. Вплив сімейного середовища на становлення особистості на різних вікових етапах.
7. Функції сім'ї.
8. Роль групи ровесників на соціалізацію дитини.
9. Сусідство як чинник соціалізації.
10. Однолітки як фактор соціалізації особистості.
11. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття «імітація».
12. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття «ідентифікація».
13. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття «наслідування».
14. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття «навіювання».

15. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття «конформність».

Завдання для самостійної роботи.

Творче завдання. Поміркуйте над наведеними нижче висловами та зробіть власне їх обґрунтування.

1. «Якою є дитина в дитячій грі, такою вона буде в дорослому віці» (А. С. Макаренко).
2. «Розум кожної дитини лежить на кінчиках пальців. А це означає, що діяльність є однією з найважливіших ланок у формуванні особистості» (В. О. Сухомлинський).
3. «Виховання може все» (Гельвецій).
4. «Від усякого виховання, мій друже, рятуйся на всіх вітрилах» (Вольтер).
5. «Виховання може зробити багато, проте воно не безмежне. За допомогою прищеплень можна примусити дику яблуню давати садові яблука, але ніяке мистецтво садівника не зможе примусити її приносити жолуді» (В. Г. Белінський).

Рекомендована та використана література

1. Дубровська Є. Насильство в школі: аналіз проблеми та допомога, якої потребують діти та вчителі у її розв'язанні / Є. Дубровська, М. Ясеновська, М. Алексеєнко – К. : СП «Інтертехнодрук», 2009. – 34 с.
2. Основи соціалізації особистості : навч. посіб/ О. М. Любарська. – 2 ге вид, переробл. і доповн. – К.: Ленвіт, 2012. – 238 с.
3. Проблеми освіти. Науково-методичний збірник/ кол. авт. – К. : Науково-методичний центр вищої освіти, 2003. – Вип. 36. – 172 с.
4. Шульга В. В. Соціальний педагог у загальноосвітньому навчальному закладі: [методичні рекомендації] В. В. Шульга. – К. : Ніка-Центр, 2004. – 124 с.

ТЕМА 4. ВПЛИВ МЕЗОФАКТОРІВ ТА МАКРОФІКТОРІВ НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ ОСОБИСТОСТІ

Мета: розкрити роль мезофакторів та макрофакторів соціалізації, охарактеризувати особливості процесу становлення особистості під впливом регіону, субкультури етносу, країни, держави, суспільства.

Тип поселення як фактор соціалізації особистості. Особливості регіону. Спільні та відмінні риси сільського та міського типів поселення в аспекті впливу на процес становлення особистості.

Молодіжна субкультура, її особливості. Дитяча субкультура, її складові.

Сутність та ознаки субкультури.

Засоби масової комунікації як фактор соціалізації особистості. Функції ЗМІ. Вплив ЗМІ на становлення особистості.

Вплив народних звичаїв на процес соціалізації особистості. Різновиди традиційної стереотипізації поведінки (звичка, звичай, обряд, свято). Особливості дії звичаю у формуванні світогляду. Звичаєвість – знакова система формування цілісної картини світу. Звичай як елемент структури суспільної моралі. Сутність та особливості засвоєння етнопсихологічної природи українців.

Питання для самоперевірки.

1. Регіональна соціалізація особистості.
2. Релігійна приналежність як фактор соціалізації особистості.
3. Субкультура як альтернативна форма соціалізації особистості.
4. Засоби масової інформації як потужний фактор соціалізації особистості.
5. Соціалізація особистості у інституційних та позаінституційних організаціях.
6. Місце і роль суспільних організацій у соціалізації особистості.
7. Особистість в суспільстві: детермінанти соціального розвитку.
8. Освітні заклади як фактори соціалізації особистості. Типи навчально-вихованих закладів.
9. Поняття групи. Основні класифікації груп. Характеристика малих соціальних груп, їх класифікація.
10. Причини, що зумовлюють вступ людини до неформальної малої групи.
11. Основні функції традиції.
12. Роль середовища в забезпеченні впливу звичаїв на особистість.
13. Етнос як фактор соціалізації. Менталітет і виховання.
14. Характеристика сутності понять «країна», «держава».
15. Вплив природно-кліматичних умов та особливостей розташування країни на соціалізацію особистості.
16. Суспільство як структура способів соціального регулювання життєдіяльності людей та засвоєння ними соціального досвіду. Соціальна структура суспільства.
17. Держава як макрофактор соціалізації. Державні інститути соціалізації.

Завдання для самостійної роботи.

1. *Творче завдання.* Сучасна наука (соціологія, філософія) стверджує та спирається на постулат, що кожна окремо взята людина являє собою і людство загалом. Вона індивідуальна у своїх особливостях і водночас у ній зібрані всі загальнені особливості роду людського. Доведіть або заперечте даний постулат.
2. *Творче завдання.* Складіть розгорнуту соціально-психологічну

характеристику будь-якої групи, яку ви дуже добре знаєте, з описом інтегральних характеристик і всіх параметрів групи.

Рекомендована та використана література.

1. Богданова І. М. Соціальна педагогіка : [навчальний посібник]/ І. М. Богданова. – К. : Знання, 2008. – 343 с. – (Бібліотека соціального педагога).
2. Євтух М. Б. Соціальна педагогіка: підручник/ М. Б. Євтух, О. П. Сердюк. – К. : МАУП, 2003. – 2-ге вид. – 232 с.
3. Куєвда В. Т. Традиція// Українська радянська енциклопедія. – К., 1984. – Т. П.– С. 318.
4. Лісовий В. Культура та цивілізація// Філософська і соціологічна думка. – 1993. – № 1.
5. Пенішкевич Д. І. Соціальна педагогіка: модульна технологія навч. курсу/ Д. І. Пенішкевич, Л. І. Тимчук. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 496 с.
6. Сейко Н. А. Соціальна педагогіка : [методични посібник] / Н. А. Сейко. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – 260 с.
7. Ситняківська С. М. Актуальна проблеми соціальної педагогіки (Topical Issues of Social Pedagogics): навчально-методичний посібник/ С. М. Ситняківська, Н. А. Сейко. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 165 с.
8. Сміт, Е. Д. Національна ідентичність / Е. Д. Сміт ; пер.з англ. П. Таращук. – Київ : Основа, 1994. – 223 с.
9. Українознавство/ Укл. В. Я. Мацюк, В. Г. Пугач. — К.: Зодіак-ЕКО, 1994. – 399 с.
10. Український націоналізм: Антологія. Т. 1 / упоряд. В. Рог. – Вид. 2-ге. – Київ: Стебляк О. М., 2014. – 384 с.
11. Этнические стереотипы поведения / Под. ред. А. К. Бапубрина, – Л.: Наука, 1985.
12. Юнг К. Г. Архетип і символ, – М.: Ренесанс, 1991 – 304 с.
13. Яркіпа Т. Ф. Проблема духовного мира человека на пороге ноосферной эпохи// Педагогика – 1996. – № 2. – С. 40–47.

ТЕМА 5. СУЧАСНІ МЕДІА – ВИКЛИК СОЦІАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ. ФОРМУВАННЯ ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ В ДІТЕЙ ТА ДОРОСЛИХ

Мета: Розкрити роль медіаграмотності в житті людини. Розкрити сутність понять: інформаційна грамотність, медійна грамотність, інфомедійна компетентність. Поглибити знання психолого-педагогічних працівників щодо інфомедійної грамотності. Розглянути шляхи інтеграції інфомедійної грамотності

в освітній процес як необхідного елементу соціалізації підростаючого покоління.

Базові виклики сучасного інформаційного суспільства. Об'єктивні підстави та базові засади інтеграції медійної освіти. Теоретико-методологічні засади медіаосвіти. Медіаосвіта, медіаграмотність та медіакомпетентність як інноваційні складові професійної компетентності сучасного педагога. Способи маніпулювання та засоби захисту від маніпуляцій. Розвиток критичного мислення педагога.

Реклама як агент соціалізації особистості дитини в сучасному інформаційному просторі. Репрезентація в художніх фільмах. Репрезентація й музичне відео. Репрезентація в книгах.

Медіаосвіта як інструмент підвищення якості освітнього процесу. Вплив інформаційного простору на особистість дитини-дошкільника. Інтеграція медіаосвіти у виховний процес дітей дошкільного віку.

Інтеграція медіаосвіти в навчальні предмети школи. Шляхи інтеграції: розвиток критичного мислення у дітей; навчання аналізу медіаповідомлень; робота з токсичним контентом; пошук і перевірка інформації; створення медіапродуктів.

Інтерактивні методи як засіб розвитку критичного мислення учнів. Форми здійснення інтерактивного навчання:

1) робота в парах (кооперативне навчання); 2) ротаційні (змінні) трійки; 3) «карусель»; 4) робота в малих групах; 5) «акваріум»; 6) незавершена пропозиція; 7) мозковий штурм; 8) броунівський рух; 9) «дерево» рішень; 10) суд від свого імені; 11) цивільні слухання; 12) рольова (ділова) гра; 13) займи позицію; 14) дискусія; 15) дебати 16) криголами; 17) імітаційна гра 18) метод тематичного пошуку; 19) аналіз конкретної ситуації (кейс-стаді); 20) аналіз тексту; 21) створення інформаційного медіапродукту.

Електронне та змішане навчання. Використання мобільного навчання в освіті.

Використання веб-квестів у навчальному процесі.

Питання для самоперевірки.

1. Сутність медіаосвіти, її цілі, завдання та роль і місце в сучасному світі?
2. Основні напрями медіаосвіти.
3. Тенденції впливу засобів масової інформації на життя і розвиток людини.
4. Труднощі і проблем розвитку медіаосвіти в Україні.
5. Сутність і зміст інформаційної політики.
6. Основні характеристики інформаційного суспільства.
7. Використання нових інформаційних технологій у повсякденному житті.
8. Нормативні документи, що регламентують розвиток нового інформаційного суспільства.

9. Зміст поняття «інформаційна нерівність».
10. Сутність явища гейткіпінгу.
11. «Фейк» та його види у ЗМІ.
12. Сутність та види кібермобінгу.
13. Сутність та види кібербулінгу.
14. Значення інтелектуальної власності в медіапросторі.
15. Механізми захисту авторських і суміжних прав в Україні.
16. Види медіапіратства в сучасному світі.
17. Вплив комп'ютерних ігор на емоційний, інтелектуальний та соціальний розвиток психіки дитини.
18. Сутність понять «медіазалежність» та «медіанасильство».
19. Види та роль реклами в засобах масової інформації.
20. Найпоширеніші форми впливу на свідомість і підсвідомість споживача реклами.
21. Основні мотиви спілкування дітей та молоді із засобами масової інформації.
22. Форми спілкування з кіно та відеопродукцією, що мають, найнегативніші наслідки в соціалізації дитини.
23. Форми спілкування з кіно та відеопродукцією, що мають позитивний вплив на розвиток дитини.

Завдання для самостійної роботи.

За вибором.

Творче завдання. Складіть список медіа, що відображають сучасне повсякденне життя:

- 1) учнів, 2) педагогів. Які, на Ваш погляд, основні функції цих медіа?

Творче завдання. Оберіть будь-яке медіаджерело, і коротко проаналізуйте, дотримуючись такого плану:

- 1) Ким створене дане джерело?
- 2) У чому його основний сенс та користь?
- 3) Для якої цільової аудиторії воно створене?
- 4) Кому воно може бути корисним іще?
- 5) Чи може це джерело задовольнити конкретні інформаційні потреби тієї аудиторії, для якої воно створене?
- 6) Чим можна доповнити дане медіаджерело?

Творче завдання. На основі Інтернет-матеріалів проаналізуйте причини успіху популярних художніх фільмів за останні п'ять років. Знайдіть трейлери до

цих фільмів, спробуйте обрати найбільш цікавий для Вас і подивитися його повністю. Визначте головну особу або історичну подію, яка стала основою створення сюжетної лінії. Поясніть, чому саме ця репрезентація є цікавою для глядачів. Проаналізуйте фільм, дотримуючись приблизного плану:

- 1) Про що цей фільм?
- 2) Що саме вам найбільше сподобалось у цьому фільмі? Чому?
- 3) Які проблеми він порушує?
- 4) Яка, на ваш погляд, основна думка цього фільму? Чи поділяєте ви цю думку?
- 5) Яку «мораль» пропонує фільм і чому він може навчати?
- 6) Які засоби (драматичні/візуальні) використані у фільмі для донесення до глядача моральної лінії?
- 7) Які, на ваш погляд, ціннісні орієнтири/систему цінностей пропонує цей фільм?
- 8) Які життєві пріоритети пропагує цей фільм?
- 9) Які життєві цілі пропонує цей фільм та які ідеали в ньому визначені?
- 10) Чи вважаєте ви, що цей фільм здатен змінити ваші певні цінності та принципи?
- 11) Які з представлених у фільмі цінностей або установок поширені, або існують в українському суспільстві?

Творче завдання. Зберіть колекцію рекламних об'яв у журналах, Інтернеті, білбордах тощо із зображенням як чоловіків, так і жінок. Проаналізуйте особливості зображення інформації з точки зору суспільної свідомості (установок, стереотипів) щодо гендерної рівності.

Творче завдання. Проведіть у класі старшокласників бліцопитування щодо улюбленого музичного відеокліпу. Оберіть один із найбільш згадуваних старшокласниками музичний відеокліп та проаналізуйте його, дотримуючись такого плану:

- 1) зміст тексту пісні;
- 2) логічний взаємозв'язок пісні, музики та відео сюжету;
- 3) технічні складові відео: кольори, спецефекти, співвідношення аудіо та відео тощо;
- 4) чи представлені у відео певні соціальні проблеми та шляхи їх вирішення?
- 5) проаналізуйте основні ідеї та цінності представлені у відеокліпі.

Творче завдання. Розподіліть своїх учнів на невеличкі підгрупи і запропонуйте їм обрати (або оберіть самі) якусь історичну подію або персону.

Наприклад: із циклу «Цей день в історії».

➤ 20 квітня 1871 року Конгрес США ухвалив закон, що зобов'язував президента Улісса Гранта застосувати надзвичайні силові заходи проти терористичних організацій і використати військові частини для придушення діяльності Ку-клукс-клану (ККК) – підпільної організації, що сповідувала принципи расової зверхності щодо афроамериканців. У 1882 році Верховний суд визнав цей закон неконституційним, але ККК був тоді вже практично розгромлений.

➤ 20 квітня 1808 року народився Наполеон III Бонапарт – французький імператор.

Запропонуйте за певний час (урок, день, тиждень) зібрати портфоліо (кейс) із художніх та документальних творів, книг, кінофільмів, створених у різних жанрах, а також картин, фотографій, музичних творів та ін. щодо цієї події або історичної персони.

Рекомендована та використана література

1. Арістова, І. В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти/ І. В. Арістова ; за заг. ред. О. М. Бандурки. – Харків : Ун-т внутрішніх справ, 2000. – 386 с.

2. Базилевич, В. Д. Інтелектуальна власність : підручник/ В. Д. Базилевич. – 2-ге вид., стер. – Київ : Знання, 2008. – 431 с.

3. Гуревич Р. С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід : навчальний посібник / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, Л. С. Шевченко ; за ред. Гуревича Р. С. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2012. – 348 с.

4. Драпак, Г. Основи інтелектуальної власності : навч. посібник/ Г. Драпак, М. Скиба. – Київ : Кондор, 2007. – 156 с.

5. Зернецька, О. В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини/ О. В. Зернецька. – Київ : Освіта, 1999. – 352 с.

6. Іванов, В. Медіаосвіта та медіаграмотність: короткий огляд/ В. Іванов, О. Волошенюк, Л. Кульчинська. – Київ : АУП, 2011. – 58 с.

7. Корунська О. Соціалізація дітей і комп'ютерні ігри // Соціальний педагог. – 2010. -№ 12. – С. 14 – 19.

8. Костирко Т. М. Основи медіаграмотності: [Електронний ресурс]: навчальний посібник / Т. М. Костирко, Т. Д. Корольова, М. С. Жигалкіна. – Миколаїв: НУК, 2019 – 80 с. – Режим доступу: <http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2762/Kostyrko%203.pdf?sequence=1>.

9. Медіакультура: соціально-психологічний підхід/ за ред. Л. А. Найд'янової, О. Т. Баришпольця. – Київ : Міленіум, 2010. – 440 с.

10. Кудінова І. П. Організація навчання в інформаційно-консультаційній

діяльності: Навчальний посібник. – К.: СПД Самойлова, 2008. – 209 с.

11. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник для студ. пед. коледжів/ ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк ; за наук. ред. В. В. Різуна. – Київ : Центр Вільної Преси, 2014. – 431 с.

12. Медийная и информационная грамотность: программа обучения педагогов: [Электронный ресурс]: учебное пособие/ А.Гриззл, К.Уилсон. – Институт ЮНЕСКО по информационным технологиям в образовании, 2012. – 198 с. – Режим доступа : <https://www.slideshare.net/medialiteracy/192971r>.

13. Основні теорії масової комунікації і журналістики : навч.посібник/ за наук. ред. В. В. Різуна – Київ : Центр Вільної Преси, 2010. – 258 с.

14. Почепцов, Г. Г. Медіа: теорія масових комунікацій : навч.посіб. для студ. і асп./ Г. Г. Почепцов. – Київ : Альтпрес, 2008. – 403 с.

15. Почепцов Г. Інформаційні війни/ Г. Почепцов. – Київ : Рефл-бук, 2000. – 576 с.

16. Публіцистика. Масова комунікація : медіа-енциклопедія/ за ред. В. Ф. Іванова. – Київ : АУП, 2007. – 780 с.

17. Стерденко С., Голубева О. Соціалізація, освіта, виховання сучасних дітей у світі медіа// Соціальний педагог. – 2009. - № 11. – С. 14 – 24.

18. Череповська, Н. І. Медіаосвітні ресурси розвитку патріотизму і критичного мислення молоді : навч.-метод. посібник/ Н. І. Череповська. – Кропивницький : Імекс- ЛТД, 2017. – 156 с

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН МОДУЛЯ

	<i>Лекції (вивчення теорії), год.</i>	<i>Практ. заняття, год.</i>	<i>Са- мост. робо- та, год.</i>	<i>Усього, год.</i>
<p>Тема 1. Соціальна безпека дитини – важлива умова соціалізації особистості</p> <p>Безпека – базова потреба людини. Принципи безпечної життєдіяльності. Критерії та показники соціальної безпеки. Види соціальних ризиків, оцінка ризику. Базові правила безпечної поведінки. Соціальний імунітет: складові та шляхи формування. Освіта на основі життєвих навичок. Безпечне освітнє середовище. Безпечна і дружня до дитини школа. Дакарські рамки дій «Освіта для всіх». Універсальна рамка FRESH/ Світовий досвід щодо створення сприятливого шкільного середовища. Концептуальна рамка «Безпечна і дружня до дитини школа». Параметри стандартів «Безпечної школи».</p>	0,5		0,5	
<p>Тема 2. Види та механізми соціалізації особистості на сучасному етапі розвитку суспільства. Складові успішного процесу формування соціального досвіду у дитини</p> <p>Сутність, основні категорії та поняття, мета і завдання соціалізації особистості. Види соціалізації: стихійна, відносно-спрямована, соціально контрольована. Соціально-педагогічні механізми соціалізації особистості (традиційний,</p>	0,5		0,5	

<p>інституціональний, стилізований, міжособистісний, рефлексивний). Соціально-психологічні механізми соціалізації особистості (імпринтинг, наслідування, ідентифікація, рефлексія, інтеріоризація, екстеріоризація). Соціалізованість як результат соціалізації особистості. Показники успішної соціалізації. Формування соціальної компетентності особистості. Зміст соціальної компетентності у різних вікових періодах. Організація виховного середовища спрямованого на створення умов для успішної соціалізації. Неприятливі умови соціалізації особистості. Людина як жертва несприятливих умов соціалізації.</p>				
<p>Тема 3. Формування соціального досвіду у дитини в контексті мікрофакторів її соціалізації Класифікація факторів соціалізації. Характеристики та межі мікросоціуму. Створення виховного середовища у мікросоціумі. Сім'я як мікрочинник соціалізації. Сутність проблем сучасної сім'ї. Вплив кризових явищ на ступінь стабільності сім'ї. Чинники загострення проблем формування та розвитку сімей. Тенденції та перспективи змін шлюбно-сімейної ситуації. Загальна характеристика демографічної ситуації. Статистична інформація щодо шлюбостійкості в різних регіонах України. Вплив сімейного середовища на становлення особистості на різних вікових</p>	1,5	0,5	1	

<p>етапах. Стосунки з батьками. Сучасні виклики, факти і наслідки. Передумови успішного батьківства та перешкоди на шляху до нього. Типові помилки батьків у вихованні. Основні аспекти виховання. Час із дітьми. Пізнання внутрішнього світу дитини. Формування світогляду та духовний розвиток. Базові духовно-моральні цінності. Допомога дружини в питаннях виховання дітей. Роль батька. Типи виховання. Сучасні виклики виховання. Національна сімейна стратегія. Освітні заклади як фактори соціалізації особистості. Характеристика групи ровесників. Сусідство як чинник соціалізації</p>				
<p>Тема 4. Вплив мезофакторів та макрофакторів на соціалізацію особистості</p> <p>Тип поселення як фактор соціалізації особистості. Особливості регіону. Спільні та відмінні риси сільського та міського типу поселення в аспекті впливу на процес становлення особистості. Молодіжна субкультура, її особливості. Дитяча субкультура, її складові. Засоби масової комунікації як фактор соціалізації особистості. Функції ЗМІ. Вплив ЗМІ на становлення особистості. Сутність та ознаки субкультури. Вплив народних звичаїв на процес соціалізації особистості. Різновиди традиційної стереотипізації поведінки (звичка, звичай, обряд, свято). Особливості дії звичаю у формуванні світогляду. Звичаєвість – знакова система формування цілісної картини світу. Звичай як елемент</p>	1,5	0,5	1	

структури суспільної моралі. Сутність та особливості засвоєння етнопсихологічної природи українців				
<p>Тема 5. Сучасні медіа - виклик соціальній безпеці. Формування інфомедійної грамотності у дітей та дорослих</p> <p>Базові виклики сучасного інформаційного суспільства. Об'єктивні підстави та базові засади інтеграції медійної освіти. Теоретико-методологічні засади медіаосвіти. Медіаосвіта, медіаграмотність та медіакомпетентність як інноваційні складові професійної компетентності сучасного педагога. Способи маніпулювання та засоби захисту від маніпуляцій. Розвиток критичного мислення педагога.</p> <p>Реклама як агент соціалізації особистості дитини в сучасному інформаційному просторі. Репрезентація в художніх фільмах. Репрезентація й музичне відео. Репрезентація в книгах</p> <p>Медіаосвіта як інструмент підвищення якості освітнього процесу. Вплив інформаційного простору на особистість дитини-дошкільника.</p> <p>Інтеграція медіаосвіти у виховний процес дітей дошкільного віку.</p> <p>Інтеграція медіаосвіти в навчальні предмети. Шляхи інтеграції: розвиток критичного мислення у дітей; навчання аналізу медіаповідомлень; робота з токсичним контентом; пошук і перевірка інформації; створення медіапродуктів.</p>	1,5	2,0	2,0	

<p>Інтерактивні методи як засіб розвитку критичного мислення учнів. Форми здійснення інтерактивного навчання:</p> <p>1) робота в парах (кооперативне навчання);</p> <p>2) ротаційні (змінні) трійки;</p> <p>3) «карусель»;</p> <p>4) робота в малих групах;</p> <p>5) «акваріум»;</p> <p>6) незавершена пропозиція;</p> <p>7) мозковий штурм; 8) броунівський рух; 9) «дерево» рішень; 10) суд від свого імені; 11) цивільні слухання; 12) рольова (ділова) гра;</p> <p>13) займи позицію; 14) дискусія;</p> <p>15) дебати;</p> <p>16) криголами; 17) імітаційна гра 18) метод тематичного пошуку; 19) аналіз конкретної ситуації (кейс-стаді);</p> <p>20) аналіз тексту;</p> <p>21) створення інформаційного медіапродукту.</p> <p>Електронне та змішане навчання. Використання мобільного навчання в освіті. Використання веб-квестів у навчальному процесі.</p>				
<p>Підсумковий контроль у формі презентації виховної години, тренінгу, заходу.</p>		2		
<p>Усього, год.</p>	5	5	5	15

ФОРМА КОНТРОЛЮ

Навчальні результати слухачів у межах модуля оцінюються на основі:
презентації виховної години, тренінгу, заходу з основ сім'ї

Розподіл балів:

Види навчальної діяльності	Теми					Підсумковий контроль	Примітки
	1	2	3	4	5		
- розроблення виховної години, тренінгу, заходу					100	100 балів	

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст навчання (тематичний план)	Розподіл навчальних годин	Форми навчальних занять	Освітній продукт
ТЕМА 1. СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА ДИТИНИ – ВАЖЛИВА УМОВА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ			
Безпека – базова потреба людини. Принципи безпечної життєдіяльності. Критерії та показники соціальної безпеки. Види соціальних ризиків, оцінка ризику. Базові правила безпечної поведінки. Соціальний імунітет: складові та шляхи формування. Освіта на основі життєвих навичок. Безпечне освітнє середовище. Безпечна і дружня до дитини школа. Дакарські рамки дій «Освіта для всіх». Універсальна рамка FRESH/ Світовий досвід щодо	0,5	Інтерактивна лекція	Оволодіння інформацією щодо видів соціальних ризиків як небезпечних факторів десоціалізації дитини в сучасному суспільстві. Поглиблення знань щодо ролі всіх агентів соціалізації дитини, особливостей та процесу становлення особистості під впливом різноманітних соціальних інституцій. Ознайомлення із Дакарськими рамками дій «Освіта для всіх». Порівняння існуючих

створення сприятливого шкільного середовища. Концептуальна рамка «Безпечна і дружня до дитини школа». Параметри стандартів «Безпечної школи»			стандартів свого освітнього закладу з параметрами стандартів «безпечної школи»
Виконане творче завдання у друкованій формі.	0,5	Самостійна робота	Поглиблення знань в галузі видів безпеки в сучасному світі.
ТЕМА 2. ВИДИ ТА МЕХАНІЗМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА. СКЛАДОВІ УСПІШНОГО ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ДОСВІДУ В ДИТИНИ			
Сутність, основні категорії та поняття, мета й завдання соціалізації особистості. Види соціалізації: стихійна, відносно спрямована, соціально контрольована. Соціально-педагогічні механізми соціалізації особистості (традиційний, інституціональний, стилізований, міжособистісний, рефлексивний). Соціально-психологічні механізми соціалізації особистості (імпринтинг, наслідування, ідентифікація, рефлексія, інтеріоризація, екстеріоризація). Соціалізованість як результат соціалізації особистості. Показники успішної соціалізації. Формування соціальної компетентності особистості. Зміст соціальної компетентності в різних вікових періодах. Організація виховного середовища, спрямованого на створення	0,5	Інтерактивна лекція	Поглиблення знань щодо основних механізмів успішної соціалізації дитини. Знання несприятливих факторів, що зашкоджують вдалому процесу соціалізації особистості. Опрацювання кейсів щодо факторів несприятливих умов соціалізації дитини. Визначення критеріїв соціалізованості особистості

умов для успішної соціалізації. Неприятливі умови соціалізації особистості. Людина як жертва несприятливих умов соціалізації			
Підготовлена презентація	0,5	Самостійна робота	Ознайомлення з концепціями соціалізації особистості: змістом, представниками, основними ідеями. Проведення аналогії щодо застосування ідей концепції для соціалізації дітей в сучасному світі
ТЕМА 3. ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ДОСВІДУ В ДИТИНИ У КОНТЕКСТІ МІКРОФАКТОРІВ ЇЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ			
Класифікація факторів соціалізації. Характеристики та межі мікросоціуму. Створення виховного середовища у мікросоціумі. Сім'я як мікрочинник соціалізації. Сутність проблем сучасної сім'ї. Вплив кризових явищ на ступінь стабільності сім'ї. Чинники загострення проблем формування та розвитку сімей. Тенденції та перспективи змін шлюбно-сімейної ситуації. Загальна характеристика демографічної ситуації. Статистична інформація щодо шлюбостійкості в різних регіонах України. Вплив сімейного середовища на становлення особистості на різних вікових етапах.	1,5	Інтерактивна лекція	Поглиблення знань щодо особливостей процесу становлення особистості під впливом найближчого оточення дитини: родини, освітніх закладів, ровесників. Ознайомлення з тенденціями змін сімейно-шлюбного інституту в світовому вимірі та Україні

<p>Стосунки з батьками. Сучасні виклики, факти і наслідки. Передумови успішного батьківства та перешкоди на шляху до нього. Типові помилки батьків у вихованні. Основні аспекти виховання. Час із дітьми. Пізнання внутрішнього світу дитини. Формування світогляду та духовний розвиток. Базові духовно-моральні цінності. Допомога дружини в питаннях виховання дітей. Роль батька. Типи виховання. Сучасні виклики виховання. Національна сімейна стратегія. Освітні заклади як фактори соціалізації особистості. Характеристика групи ровесників. Сусідство як чинник соціалізації</p>			
<p>Розбір та аналіз кейсів щодо ролі агентів первинної соціалізації дитини в сім'ї. Конструювання сценаріїв найбільш розповсюджених життєвих ситуацій щодо виховного впливу агентів первинної соціалізації дитини</p>	<p>1,5</p>	<p>Практич на робота</p>	<p>Виховні сценарії найбільш розповсюджених життєвих ситуацій щодо виховання в сім'ї та виховного впливу агентів первинної соціалізації дитини. Навички розробки та проведення виховної години, тренінгу, заходу (за вибором) на основі виховних сценаріїв найбільш розповсюджених життєвих ситуацій</p>

Виконане творче завдання в друкованій формі.	0,5	Самостійна робота	Ознайомлення із працями класиків філософської та педагогічної думки. Поглиблення знань щодо принципів, методів класиків світової й української педагогічної та філософської думки
ТЕМА 4. ВПЛИВ МЕЗОФАКТОРІВ ТА МАКРОФАКТОРІВ НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ ОСОБИСТОСТІ			
Тип поселення як фактор соціалізації особистості. Особливості регіону. Спільні та відмінні риси сільського та міського типу поселення в аспекті впливу на процес становлення особистості. Молодіжна субкультура, її особливості. Дитяча субкультура, її складові. Засоби масової комунікації як фактор соціалізації особистості. Функції ЗМІ. Вплив ЗМІ на становлення особистості. Сутність та ознаки субкультури. Вплив народних звичаїв на процес соціалізації особистості. Різновиди традиційної стереотипізації поведінки (звичка, звичай, обряд, свято). Особливості дії	1,5	Інтерактивна лекція	Поглиблення знань щодо особливостей процесу становлення особистості під впливом мезо- та макрофакторів. Ознайомлення із основами етнопсихології та етнопсихологічною природою українців зокрема. Оволодіння інформацією щодо особливостей впливу різних соціальних інституцій на соціалізацію дитини. Засвоєння інформації щодо формування соціального досвіду у дитини як ресурсу безпеки в умовах різних соціальних інституцій
звичаю у формуванні світогляду. Звичаєвість – знакова система формування цілісної картини світу. Звичай як елемент структури суспільної моралі. Сутність та особливості засвоєння	0,5	Практична робота	Виховні сценарії найбільш розповсюджених життєвих ситуацій, із якими дитина зустрічається на мезо- та макрорівнях у процесі своєї соціалізації. Навички розробки та проведення

<p>етнопсихологічної природи українців.</p> <p>Розбір та аналіз кейсів щодо ролі агентів соціалізації дитини в різних інституціях суспільства на рівні мезо- та макрофакторів.</p> <p>Конструювання сценаріїв найбільш розповсюджених життєвих ситуацій щодо виховного впливу агентів соціалізації дитини вторинної, третинної тощо</p>			<p>виховної години, тренінгу, заходу (за вибором) на основі виховних сценаріїв найбільш розповсюджених життєвих ситуацій</p>
<p>Виконане творче завдання в друкованій формі.</p>	1	Самостійна робота	<p>Навички складання соціально- психологічної характеристики групи, з описом інтегральних характеристик і всіх параметрів Групи</p>
<p>ТЕМА 5. СУЧАСНІ МЕДІА – ВИКЛИК СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕЦИ. ФОРМУВАННЯ ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ В ДІТЕЙ ТА ДОРОСЛИХ</p>			
<p>Базові виклики сучасного інформаційного суспільства. Об'єктивні підстави та базові засади інтеграції медійної освіти. Теоретико-методологічні засади медіаосвіти. едіаосвіта, медіаграмотність та медіакомпетентність як інноваційні складові професійної компетентності сучасного педагога. Способи маніпулювання та засоби захисту від маніпуляцій. Розвиток критичного мислення педагога.</p> <p>Реклама як агент соціалізації особистості дитини в сучасному Інформаційному</p>	1,5	Інтерактивна лекція	<p>Розкриття ролі медіаграмотності в житті людини. Засвоєння сутності понять: інформаційна грамотність, медійна грамотність, інфомедійна компетентність. Поглиблення знань щодо різноманітних аспектів інфомедійної грамотності. Засвоєння шляхів інтеграції інфомедійної грамотності в освітній процес як необхідного елемента соціалізації молодого покоління</p>

<p>просторі. Репрезентація в художніх фільмах. Репрезентація й музичне відео. Репрезентація в книгах.</p> <p>Медіаосвіта як інструмент підвищення якості навчально-виховного процесу. Вплив інформаційного простору на особистість дитини-дошкільника. Інтеграція медіаосвіти у виховний процес дітей дошкільного віку.</p>			
<p>Інтеграція медіаосвіти в навчальні предмети. Шляхи інтеграції: розвиток критичного мислення у дітей; навчання аналізу медіа-повідомлень; робота з токсичним контентом; пошук і перевірка інформації; створення медіа продуктів.</p> <p>Інтерактивні методи як засіб розвитку критичного мислення учнів. Форми здійснення інтерактивного навчання: 1) робота в парах (кооперативне навчання); 2) ротаційні (змінні) трійки; 3) «карусель»; 4) робота в малих групах; 5) «акваріум»; 6) Незавершена пропозиція; 7) мозковий штурм; 8) броунівський рух; 9) «дерево» рішень; 10) суд від свого імені; 11) цивільні слухання; 12) рольова (ділова) гра; 13) займи позицію; 14) дискусія;</p>			

<p>15) дебати 16) криголами; 17) імітаційна гра 18) метод тематичного пошуку; 19) аналіз конкретної ситуації (кейс-стаді); 20) аналіз тексту; 21) створення інформаційного медіапродукту.</p> <p>Електронне та змішане навчання. Використання мобільного навчання в освіті. Використання веб-квестів у навчальному процесі</p>			
<p>Усвідомлення медіаосвіти як інструменту підвищення якості освітнього процесу. Інтеграція медіаосвіти в освітній процес закладу освіти через опанування та поглиблення інтерактивних методів з акцентуацією на розвиток критичного мислення у дітей</p>	2,0	Прак-тична робота	<p>Засвоєння (через апробацію) інтерактивних методів: робота в парах (кооперативне навчання); ротаційні (змінні) трійки; «акваріум»; незавершена пропозиція; дерево рішень; суд від свого імені; криголами; аналіз конкретної ситуації (кейс-стаді); аналіз тексту як засобу розвитку критичного мислення.</p>
<p>Виконане творче завдання у друкованій формі</p>	2,0	Самостійна робота	<p>Набуття навичок критичного мислення; виявлення здатності аналізувати негативні тенденції, що створюють засоби масової інформації та виявляти маніпулятивний контент медіа; оволодіння здатністю оцінювати складові аудіовізуальної та друкованої інформації; виявлення здатності використовувати різноманітні медійні технології для</p>

			організації ефективного спілкування на професійному та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва
Усього, год	15		

Програма

компетентнісно та діяльнісно орієнтованого варіативного модуля

«Інтеграція інфомедійної грамотності в освітньому процесі з хімії»

Категорія: учителі хімії

Автор-укладач:

Кравченко Анастасія Миколаївна старший викладач кафедри теорії й методики природничо-математичної освіти та інформаційних технологій Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність модуля

Стрімкий розвиток у сучасному світі інформаційно-комунікаційних технологій та системи масмедіа нагально потребує цілеспрямованої підготовки особистості до вмілого і безпечного користування ними. Майбутнє суспільство все більше спиратиметься на інформаційно-комунікаційні технології: web-технології, хмарні обчислення і big data, смартфони та інтернет «розумних речей», штучні інтелекти та інші гаджети. На взаємодію з різноманітними медіа (книги, преса, радіо, кіно, телебачення, інтернет) припадає все вагоміша частка в бюджеті вільного часу громадян України, чим зумовлюється значний вплив медіа на всі верстви населення, передусім на дітей і молодь. Медіа потужно й суперечливо впливають на освіту молодого покоління, часто перетворюючись на провідний чинник його соціалізації, стихійного соціального навчання, стають засобом дистанційної і джерелом неформальної освіти.

Зараз є актуальним навчити учнів критично сприймати інформацію, протидіяти маніпуляціям, усвідомити цінність високоякісної інформації в контексті шкільної освіти.

Мета модуля: розвинути ефективну та сталу моделі інтеграції навичок критичного сприйняття інформації в освітньому процесі з хімії.

Завдання модуля:

➤*Систематизувати знання щодо:*

- сутності, змісту, задач медіаосвіти;
- ефективних методів і прийомів формування навичок учнів у виконанні інтегрованих вправ.

➤*Сформувати вміння (навички):*

- створювати вправи з інфомедійної грамотності в освітньому процесі з хімії;
- використовувати їх на різних етапах уроку в залежності від мети та етапу уроку.

➤*Розвинути установки до:*

- систематичного удосконалення професійних умінь і навичок;
- саморозвитку та самовдосконалення.

Очікувані навчальні результати:

➤*знання:*

- сутності, змісту, задач медіаосвіти;

- ефективних методів і прийомів формування навичок учнів у виконанні інтегрованих вправ.

➤ **вміння:**

- створювати вправи з інфомедійної грамотності в освітньому процесі з хімії;
- використовувати вправи з інфомедійної грамотності на різних етапах уроку в залежності від мети та етапу уроку.

➤ **установки до:**

- систематичного оновлення фахових знань, саморозвитку та самовдосконалення.

Професійні компетентності, що розвиваються під час модуля

- фахова (знання предмета та методики його викладання);
- когнітивна компетентність (вміння ефективно планувати, організовувати свою освітню діяльність, володіти способами аналізу й рефлексії своєї діяльності щодо освоєння знань);
- інформаційно-технологічна (вміння орієнтуватися, самостійно шукати, аналізувати, робити відбір, перетворювати, інтерпретувати інформацію);
- компетентність особистого саморозвитку (оволодіння способами діяльності у власних інтересах, для реалізації своїх можливостей, забезпечення фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку).

Навчальна стратегія модуля

(форми та методи організації освітньої діяльності)

Реалізація завдань для досягнення результатів модуля здійснюється через:

- лекції з елементами евристичної бесіди;
- практичні завдання для слухачів;
- тренінги із створення авторських вправ;
- презентації та обговорення.

Матеріально-технічне забезпечення модуля

Комп'ютер, навчально-методична література, підручники з хімії, віртуальна хімічна лабораторія.

Форма підсумкового контролю:

Створення вправ з інфомедійної грамотності в освітньому процесі з хімії.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН МОДУЛЯ

ТЕМА 1.

Сутність, зміст і задачі медіаосвіти в освітньому процесі з хімії.

Основні поняття: навчальна програма, інтеграція, інфомедійна грамотність, медіаосвіта, медіапедагоги.

ТЕМА 2.

Компетентності, що розкриває інфомедійна грамотність.

Основні поняття: медіа грамотність, критичне мислення, соціальна толерантність, інформаційна грамотність, цифрова безпека, візуальна грамотність, креативність.

ТЕМА 3.

Практикум із створення власних вправ з елементами інфомедійної грамотності.

Основні поняття: факти, фейки, хибні та істинні судження, медіапродукт, стереотип, візуалізація.

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН МОДУЛЯ

	<i>Лекції (вивч. теорії) , год.</i>	<i>Практ. занят- тя, год.</i>	<i>Семінар. заняття (обгово- рення), год.</i>	<i>Тес- ти, год.</i>	<i>Самоств. робота, год.</i>	<i>Усьо- го, год.</i>
Тема 1. Сутність, зміст і задачі медіа-освіти в освітньому процесі з хімії.	1		1		1	3
Тема 2. Компетентності, що розкриває інфомедійна грамотність	1	1			2	4
Тема 3. Практикум із створення власних вправ з елементами інфомедійної грамотності		5			2	7
Підсумковий контроль у формі обговорення створених вправ			1			1
<i>Усього, год.</i>	2	6	2		5	15

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Навчальні результати слухачів у межах модуля оцінюються на основі:
оцінювання виконаних завдань (100 балів).

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст навчання (тематичний план)	Розпо- діл нав- чаль- них годин	Форми навчаль- них занять	Освітній продукт
Тема 1.			
Сутність, зміст і задачі медіа-освіти в освітньому процесі з хімії.	1 1	Лекція Семинар (обгово- рення)	<i>Слухач:</i> <i>знає</i> сутність, зміст та задачі медіаосвіти; <i>володіє</i> ефективними методами і прийомами формування навичок учнів у виконанні інтегрованих вправ; <i>усвідомлює</i> необхідність система- тичного оновлення та поглиблення предметної та методичної підготовки
Тема 2.			
Компетентності, що розкриває інфомедійна грамотність	1 1	Лекція Практ. заняття	<i>знає</i> компетентності, що розкриває інфомедійна грамотність; <i>володіє</i> навичками впровадження інфомедійної грамотності в освітній процес із хімії; <i>усвідомлює</i> ефективність використання вправ з елементами інфомедійної грамотності на різних етапах уроку; необхідність оновлення знань, підвищення рівня професійної майстерності

Тема 3.			
Практикум із створення власних вправ з елементами інфомедійної грамотності	5	Практичне заняття	<i>знає</i> способи створення вправ із інфомедійної грамотності в освітньому процесі з хімії; <i>володіє</i> навичками застосування вправ з інфомедійної грамотності на різних етапах уроку в залежності від мети та етапу уроку; <i>усвідомлює</i> необхідність удосконалення рівня професійної майстерності
Підсумковий контроль	1		Обговорення створених вправ

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерієм оцінювання матеріалу модуля є виконання завдань практичного заняття.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ (навчальних)

I. Основні джерела

1. Як можна протидіяти «фейковим новинам»? : Аналіз. – Київ: Фонд Фрідріха Науманна за Свободу, Академія української преси, 2019.
2. Абетка візуальної грамотності / Баликін І., Волошенюк О., Чорний О., Федченко О. / За редакцією Волошенюк О., Іванова В., Євтушенко Р. — Київ : АУП, ЦВП, 2019.
3. Основи медіаграмотності: Навчально-методичний посібник для вчителя 8 (9) клас. Плани-конспекти уроків / За ред. В.Ф. Іванова, О.В. Волошенюк, О.П. Мокрогуза. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. – 190 с.
4. Максимов О.С. Методика викладання хімії у вищих навчальних закладах: Підруч. для студентів хім. спеціальностей вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації. – Мелітополь, 2014. - 91с.
5. Методика викладання хімії в школі: посібник для вчителя / Н.М. Буринська, Л. П. Величко, Л. А. Липова. - К.: Освіта, 1991. — 350 с.
6. Ковбань В. Ігрова діяльність учнів як засіб підвищення якості знань з хімії / В. Ковбань // Хімія. — 2008. — № 1. — С. 15–17.
7. Буджак Г. Метод проектів як педагогічна технологія // Біологія і хімія в школі – 2001 -№1
8. Інтерактивні методи навчання у старшій школі / упоряд. О. М. Кондратюк. — К.: Шкільний світ, 2011. — 104 с. — (Бібліотека «Шкільного світу»)
9. Корсакова О.К., Трубачова С.Е. До проблеми змісту сучасної шкільної освіти // Біологія і хімія в школі. – 2002. – №6. – С. 8-11.
10. Інтерактивне навчання на уроках хімії / Упоряд. Г. Мальченко, О. Каретникова. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2004. – 128 с.
11. Задорожний К. М. Інноваційні технології на уроках хімії / К. М. Задорожний. — Х. : ВГ «Основа», 2006. — 112 с.

II. Додаткові джерела

1. Медіаграмотність: Підручник для вчителів / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу/ Перекл. з англ. С. Дьома; за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. — К.: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2017. — 319 с.

III – Інтернет-ресурси:

1. <https://www.aup.com.ua/Game/index.html>.
2. <https://www.aup.com.ua/uploads/Short version CMLP manual ua.pdf>.
3. Facebook-спільнота <https://www.facebook.com/groups/574403519769624>
4. Facebook-спільнота <https://www.facebook.com/irexinternational>

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Основи медіаграмотності: Навчально-методичний посібник для вчителя 8 (9) клас. Плани-конспекти уроків / За ред. В.Ф. Іванова, О.В. Волошенюк, О.П. Мокрогуза. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. – 190 с.
2. Максимов О.С. Методика викладання хімії у вищих навчальних закладах: Підруч. для студентів хім. спеціальностей вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації. – Мелітополь, 2014. - 91с.
3. Методика викладання хімії в школі: посібник для вчителя / Н.М. Буринська, Л. П. Величко, Л. А. Липова. - К.: Освіта, 1991. — 350 с.
4. Ковбань В. Ігрова діяльність учнів як засіб підвищення якості знань з хімії / В. Ковбань // Хімія. — 2008. — № 1. — С. 15-17.
5. Буджак Г. Метод проектів як педагогічна технологія// Біологія і хімія в школі – 2001 -№1
6. Інтерактивні методи навчання у старшій школі / упоряд. О. М. Кондратюк. — К.: Шкільний світ, 2011. — 104 с. — (Бібліотека «Шкільного світу»)
7. Корсакова О.К., Трубачова С.Е. До проблеми змісту сучасної шкільної освіти // Біологія і хімія в школі. – 2002. – №6. – С. 8-11.
8. Інтерактивне навчання на уроках хімії / Упоряд. Г. Мальченко, О. Каретникова. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2004. – 128 с.

ПРОГРАМА
проведення сертифікованого заходу
тренінги «Державомовна компетентність сучасного освітянина»

Автори-укладачі:

Кузнєцова Анастасія Миколаївна – старший викладач кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти МОІППО

Лукьяненко Дарія Вячеславівна – к.пед.наук, доцент кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти МОІППО

Категорія науково-педагогічні й педагогічні працівники Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Відповідальні особи (посада, прізвище та ініціали): старший викладач кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Кузнєцова А. М., доцент кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Лукьяненко Д. В.

Обговорено й рекомендовано до схвалення на вченій раді Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол засідання кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти № 1 від «15» січня 2020 р.).

Інформація про сертифікований захід

Анотація заходу

У структурі професійної компетентності сучасного освітянина виокремлюємо мовну й мовленнєву компетентності, що формують мовну особистість фахівця як високоосвіченої особистості. Державомовною компетентністю вважаємо індивідуальний рівень засвоєння державної мови; глибоке, усвідомлене й бездоганне володіння нею відповідно до мети спілкування в усній і писемній формах; використання мовних одиниць відповідно до літературних норм; орієнтування в історичних й актуальних мовних процесах, що допомагає фахівцеві в галузі освіти визнавати, ідентифікувати й вирішувати мовні проблеми; є індикатором професійного й життєвого акме.

Цикл тренінгів – це шість сесій, організованих за сучасними інтерактивними методиками навчання дорослих, що передбачають удосконалення вмінь і навичок дотримання норм сучасної української мови: орфоепічних, акцентологічних, орфографічних (з урахуванням змін в «Українському правописі»), лексичних, граматичних, стилістичних.

Мета тренінгів – удосконалення мовленнєвої / державомовної компетентності науково-педагогічних і педагогічних працівників Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Завдання:

- створити оптимальні умови для формування такої особистості, яка володіє вміннями та навичками вільно, комунікативно доцільно користуватися засобами мови в усіх видах мовленнєвої діяльності, розширювати

- культурно-пізнавальні інтереси, орієнтуватися в інформаційному просторі;
- поглибити й розширити знання норм сучасної української літературної мови (орфоепічних, акцентологічних, орфографічних, лексичних, граматичних, пунктуаційних, стилістичних);
  - виробити практичні вміння й навички вдосконалення власного й чужого усного та писемного мовлення;
  - активізувати й збагатити словниковий запас;
  - розвинути установки до свідомого прагнення до використання української мови.

Місце заходу в освітній програмі підвищення кваліфікації наукових і педагогічних кадрів, навчально-допоміжного персоналу в галузі освіти (зміст якого модуля розкриває): мовленнєвий / державомовний компонент.

Компетентності й освітні продукти, на формування (розвиток, удосконалення) яких спрямована реалізація заходу: спілкування державною мовою, уміння вчитися впродовж життя.

Орієнтовні теми, види й форми діяльності учасників.

№	Структурні елементи програми заходів	Обсяг навчального часу (в акад. год)	ПІБ лекторів, модераторів науковий ступінь, учене звання, місце роботи, посада
1.	Український правопис–2019	2	Кузнєцова А. М., Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, старший викладач кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти, Лукьяненко Д. В., к. філол. н., Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, доцент кафедри
2.	Орфоепічні й акцентологічні норми сучасної української мови	2	
3.	Лексичні норми сучасної української мови	4	
4.	Граматичні норми сучасної української мови	4	

			теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти
--	--	--	--

Очікуваний результат (освітній продукт), досягнення якого є необхідною умовою отримання документа (сертифіката) про підвищення кваліфікації: виконання підсумкового тесту, що передбачає застосування норм сучасної української мови: орфоепічних, акцентологічних, орфографічних (з урахуванням змін в «Українському правописі»), лексичних, граматичних, стилістичних.

Місце й орієнтовна дата проведення, кількість засідань (сесій): Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти; 05 лютого, 01 квітня, 03 червня, 26 серпня, 07 жовтня, 02 грудня 2020 року; 6 сесій.

Тривалість сертифікованого заходу та його складників в академічних годинах (у цілих числах): 15 годин.

Міжнародний проєкт «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність» у Миколаївському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти

Частина II

Збірник навчально-методичних матеріалів

Текст наведено в авторській редакції

Технічна верстка: Г. В. Кінах

Папір офсетний. Друк на різнографі
Формат 84x108^{1/16}

Умовно-друкованих арк. – 12
Обліково-видавничих арк. – 11
Гарнітура шкільна

Тираж 100
Замовлення № 2

Адреса редакції:
вул. Адміральська, 4-а,
м. Миколаїв, 54001
Тел./факс 37 85 89

<http://www.moippo.mk.ua>
e-mail: moippo@moippo.mk.ua